ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ PHILIPPE LÉGER

της 26ης Σεπτεμβρίου 2002 [1]

1. Με την υπό κρίση προσφυγή, που έχει ασκηθεί δυνάμει του άρθρου 230, πρώτο εδάφιο, ΕΚ, η Ιταλική Δημοκρατία ζητεί τη μερική ακύρωση της αποφάσεως 2000/216/ΕΚ της Επιτροπής, της 1ης Μαρτίου 2000, για τον αποκλεισμό από την κοινοτική χρηματοδότηση ορισμένων δαπανών που πραγματοποιήθηκαν από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ), τμήμα Εγγυήσεων [2].

2. Η Ιταλική Δημοκρατία αμφισβητεί την προσβαλλομένη απόφαση στο μέτρο που με αυτήν επιβάλλονται τρεις οικονομικές διορθώσεις για δαπάνες δηλωθείσες αναφορικά με τα οικονομικά έτη 1995 έως 1998. Οι δαπάνες αυτές αφορούν επιστροφές κατά την εξαγωγή καθώς και την πώληση αλκοολών αποθεμάτων παρεμβάσεως. Οι επιβληθείσες διορθώσεις είναι οι ακόλουθες:

— μια κατ' αποκοπήν διόρθωση 5 % για το σύνολο των δαπανών σχετικά με τις επιστροφές κατά την εξαγωγή όσον αφορά την περίοδο από 1ης Οκτωβρίου 1995 έως 31 Δεκεμβρίου 1998, και τούτο λόγω των επαρκών υλικών ελέγχων που διενεργήθηκαν επί των προϊόντων, ήτοι ποσό ύψους 61 665 065 968 ιταλικών λιρών (ITL)·

— χρηματική διόρθωση 2 957 721 060 ITL, αντίστοιχη προς το ποσό των επιστροφών κατά την εξαγωγή που χορηγήθηκαν για ποσότητες μη επιλέξιμου ελαιόλαδου, και

— χρηματική διόρθωση 7 760 156 831 ITL, που αντιστοιχεί στο ποσό των εγγυήσεων που έπρεπε να έχουν καταπέσει στο πλαίσιο της πωλήσεως αλκοολών ευρισκομένων στην κατοχή των οργανισμών παρεμβάσεως.

3. Οι λόγοι των επελθουσών διορθώσεων συνοψίζονται στη συνοπτική έκθεση σχετικά με τα αποτελέσματα των ελέγχων όσον αφορά την εκκαθάριση των λογαριασμών του ΕΓΤΠΕ, τμήμα Εγγυήσεων, αναφορικά με τις επιστροφές κατά την εξαγωγή, τα φρούτα και λαχανικά, τις πριμοδοτήσεις για ζώα, τις αρόσιμες καλλιέργειες, το λινάρι και την κάνναβη, τα γεωργικοπεριβαλλοντικά μέτρα, τον δημοσιονομικό λογιστικό έλεγχο [3].

4. Πριν προβώ στην εξέταση των ειδικών στοιχείων σχετικά με τις τρεις επίδικες διορ-

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

2 — ΕΕ L 67, σ. 37 (στο εξής: προσβαλλομένη απόφαση).

3 — Έγγραφο VI/10529/99, της 27ης Οκτωβρίου 1999 (στο εξής: συνοπτική έκθεση) (παράρτημα 2 του δικογράφου της προσφυγής).

θώσεις (σημεία ΙΙ έως IV), πρέπει να υπομνησθούν οι γενικοί κανόνες σχετικά με τους ελέγχους των χρηματοδοτουμένων από το ΕΓΤΠΕ πράξεων (σημείο Ι).

Ι — Το γενικό νομικό πλαίσιο

5. Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 729/70 του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 1970, περί χρηματοδοτήσεως της κοινής γεωργικής πολιτικής[4], ορίζει, στα άρθρα του 2 και 3, ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χρηματοδοτεί, μέσω του τμήματος Εγγυήσεων του ΕΓΤΠΕ, τις επιστροφές κατά την εξαγωγή προς τις τρίτες χώρες και τις παρεμβάσεις που αποσκοπούν στη ρύθμιση των γεωργικών αγορών, που γίνονται, σύμφωνα με τους κοινοτικούς κανόνες, στο πλαίσιο της κοινής οργανώσεως των γεωργικών αγορών.

6. Δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 2, του κανονισμού 729/70, η Επιτροπή θέτει στη διάθεση των κρατών μελών τις αναγκαίες πιστώσεις προκειμένου οι υπηρεσίες και οργανισμοί που έχουν υποδειχθεί από τα κράτη μέλη να προβαίνουν, σύμφωνα με τους κοινοτικούς κανόνες και τις εθνικές νομοθεσίες, στις πληρωμές γι' αυτές τις επιστροφές και παρεμβάσεις. Σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού αυτού, η Επιτροπή εκκαθαρίζει προ του τέλους του επομένου έτους, βάσει των ετησίων λογαριασμών που συνοδεύονται από τα αναγκαία για την εκκαθάρισή τους έγγραφα, τους λογαριασμούς των υπηρεσιών και των οργανισμών των κρατών μελών.

7. Το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 729/70 ορίζει ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα μέτρα που είναι αναγκαία για να διασφαλίσουν την πραγματοποίηση και την κανονικότητα των χρηματοδοτουμένων από το ΕΓΤΠΕ πράξεων, για να προλαμβάνουν και να διώκουν τις ανωμαλίες καθώς και για να ανακτούν τα απολεσθέντα εξαιτίας ανωμαλιών ή αμελειών ποσά.

8. Δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού, σε περίπτωση μη πλήρους ανακτήσεως, οι οικονομικές συνέπειες των ανωμαλιών ή αμελειών αναλαμβάνονται από την Κοινότητα, εκτός εκείνων που προκύπτουν από ανωμαλίες ή αμέλειες καταλογιστέες στα διοικητικά όργανα ή στους οργανισμούς των κρατών μελών. Τα ανακτώμενα ποσά καταβάλλονται στις υπηρεσίες ή οργανισμούς που ενεργούν πληρωμές οι οποίοι τα εγγράφουν ως υπομείωση των χρηματοδοτουμένων από το ΕΓΤΠΕ δαπανών.

9. Σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 1, του κανονισμού 729/70, τα κράτη μέλη θέτουν στη διάθεση της Επιτροπής κάθε πληροφορία αναγκαία για την καλή λειτουργία του ΕΓΤΠΕ και λαμβάνουν κάθε μέτρο που δύναται να διευκολύνει τους ελέγχους τους οποίους η Επιτροπή θεωρεί χρήσιμο να ενεργήσει στο πλαίσιο της διαχειρίσεως της κοινοτικής χρηματοδοτήσεως, συμπεριλαμβανομένων των επιτοπίων ελέγχων.

4 — ΕΕ ειδ. έκδ. 03/005, σ. 93.

10. Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου οι εντεταλμένοι από την Επιτροπή για τους επιτόπιους ελέγχους υπάλληλοι έχουν δικαίωμα ελέγχου των βιβλίων και κάθε άλλου εγγράφου που έχει σχέση με τις χρηματοδοτούμενες από το ΕΓΤΠΕ δαπάνες. Κατόπιν αιτήσεως της Επιτροπής και με τη συμφωνία του οικείου κράτους μέλους, διενεργούνται από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών έλεγχοι ή έρευνες σχετικά με τις μνημονευόμενες στον εν λόγω κανονισμό πράξεις. Σ' αυτούς τους ελέγχους και τις έρευνες μπορούν να συμμετέχουν οι υπάλληλοι της Επιτροπής.

11. Σύμφωνα με το άρθρο του 1, παράγραφος 1, ο κανονισμός (ΕΟΚ) 4045/89 του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1989, περί των ελέγχων εκ μέρους των κρατών μελών των πράξεων που αποτελούν μέρος του συστήματος χρηματοδοτήσεως από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων, τμήμα Εγγυήσεων [5], και περί καταργήσεως της οδηγίας 77/435/ΕΟΚ [6], αφορά τον έλεγχο της πραγματικότητας και της κανονικότητας των ενεργειών που αποτελούν, αμέσως ή εμμέσως, μέρος του συστήματος χρηματοδοτήσεως από το ΕΓΤΠΕ, τμήμα Εγγυήσεων, βάσει των εμπορικών εγγράφων των δικαιούχων ή οφειλετών, ονομαζομένων κατωτέρω «επιχειρήσεις». Σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 4045/89, τα κράτη μέλη προβαίνουν σε ελέγχους των εμπορικών εγγράφων των επιχειρήσεων, λαμβάνοντας υπόψη τον χαρακτήρα των ενεργειών που πρέπει να ελεγχθούν. Οι σχετικές με τους ελέγχους αυτούς λεπτομέρειες ρυθμίζονται στις παραγράφους 2 και επόμενες του άρθρου αυτού.

12. Προκειμένου περί των οικονομικών συνεπειών όσον αφορά την εκκαθάριση των λογαριασμών του τμήματος Εγγυήσεων του ΕΓΤΠΕ, σε περίπτωση παραλείψεων σχετικά με τους διενεργουμένους από τα κράτη μέλη ελέγχους, μια διυπηρεσιακή ομάδα της Επιτροπής θέσπισε κριτήρια [7], τα οποία εγκρίθηκαν από την Επιτροπή και γνωστοποιήθηκαν σε όλα τα κράτη μέλη, στο πλαίσιο της επιτροπής διαχειρίσεως του ΕΓΤΠΕ, όπου έτυχαν ευνοϊκής αποδοχής. Τα εν λόγω κριτήρια προβλέπουν τρεις κατηγορίες διορθώσεων με κατ' αποκοπή συντελεστή:

A) 2 % των δαπανών, εάν η παράλειψη περιορίζεται σε ορισμένα στοιχεία, ήσσονος σημασίας, του συστήματος ελέγχου ή στη διενέργεια ελέγχων που δεν είναι ουσιώδεις για τη διασφάλιση της κανονικότητας της δαπάνης, οπότε μπορεί, λογικώς, να συναχθεί ότι ο κίνδυνος απωλειών για το ΕΓΤΠΕ δεν είναι σημαντικός.

B) 5 % της δαπάνης, εάν η παράλειψη αφορά σημαντικά στοιχεία του συστήματος ελέγχου ή τη διενέργεια ελέγχων που παίζουν σημαντικό ρόλο για τον καθορισμό της κανονικότητας της δαπάνης, οπότε μπορεί λογικώς να συναχθεί ότι ο κίνδυνος ζημιών για το ΕΓΤΠΕ είναι σημαντικός.

5 — ΕΕ L 388, σ. 18.

6 — Οδηγία του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1977 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/018, σ. 192).

7 — Έγγραφο VI/216/93, της 3ης Ιουνίου 1993 (στο εξής: έκθεση Belle).

Γ) 10 % της δαπάνης, εάν η παράλειψη αφορά το σύνολο ή βασικά του συστήματος ελέγχου στοιχεία ή, ακόμα, τη διενέργεια ουσιωδών ελέγχων σκοπούντων στη διασφάλιση της κανονικότητας της δαπάνης, οπότε μπορεί λογικώς να συναχθεί ότι υφίσταται υψηλός κίνδυνος γενικευμένων ζημιών για το ΕΓΤΠΕ.

13. Η έκθεση Belle υπενθυμίζει ότι είναι δυνατή η προβολή αρνήσεως καταβολής του συνόλου της δαπάνης και ότι, κατά συνέπεια, μπορεί να κριθεί ότι ενδείκνυται, σε κατ' εξαίρεση περιπτώσεις, υψηλότερος συντελεστής διορθώσεως.

14. Την 1η Ιουλίου 1994, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση 94/442/ΕΚ [8]. Σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχεία β' και γ' της αποφάσεως αυτής, το όργανο συμβιβασμού αναλαμβάνει το έργο της συγκλίσεως των αποκλινουσών θέσεων της Επιτροπής και του οικείου κράτους μέλους, ενώ συντάσσει, μετά το πέρας των εργασιών αυτών, έκθεση επί του αποτελέσματος της προσπάθειας συγκλίσεως. Το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο α', της ίδιας αποφάσεως, διευκρινίζει ότι, καθ' όσον αφορά τη συνέχιση της διαδικασίας εκκαθαρίσεως των λογαριασμών, η θέση την οποία λαμβάνει το όργανο συμβιβασμού δεν προδικάζει την οριστική απόφαση της Επιτροπής σχετικά με την εκκαθάριση των λογαριασμών και δεν θίγει το δικαίωμα ασκήσεως προσφυγής εκ μέρους του συγκεκριμένου κράτους μέλους κατά της εν λόγω αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 230 ΕΚ.

8 — Απόφαση σχετικά με τη θέσπιση διαδικασίας συμβιβασμού στο πλαίσιο της εκκαθάρισης των λογαριασμών του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ), τμήμα Εγγυήσεων (ΕΕ L 182, σ. 45).

II — Οι επιστροφές κατά την εξαγωγή (ακατάλληλοι υλικοί έλεγχοι)

Α — *Το πραγματικό και νομικό πλαίσιο*

15. Οι επιστροφές κατά την εξαγωγή είναι ενισχύσεις που καταβάλλονται στους κοινοτικούς εξαγωγείς ορισμένων γεωργικών προϊόντων προκειμένου να μπορούν να είναι ανταγωνιστικοί στις αγορές των τρίτων χωρών όπου οι ισχύουσες τιμές είναι γενικώς χαμηλότερες των κοινοτικών [9]. Το ποσοστό των επιστροφών ποικίλλει ανάλογα με διάφορα στοιχεία και, ιδίως, τη συγκεκριμένη κατάταξη των εμπορευμάτων στην ονοματολογία των επιστροφών [10] και τη χώρα τελικού προορισμού [11].

16. Το κοινοτικό σύστημα παρέχει τη δυνατότητα προχρηματοδοτήσεως των επιστροφών κατά την εξαγωγή [12]. Στην περίπτωση αυτή, επιστροφή καταβάλλεται στη δικαιούχο επιχείρηση, έναντι καταθέσεως εγγυήσεως, όταν το εμπόρευμα έχει τεθεί υπό τελωνειακό έλεγχο. Αυτή η πράξη λαμβάνει

9 — Ετήσια έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου σχετικά με το οικονομικό έτος 1987, συνοδευόμενη από απαντήσεις των οργάνων (ΕΕ 1988, C 316, σ. 1, σημείο 4.20) (στο εξής: ετήσια έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου του 1987).

10 — Βλ. κανονισμό (ΕΟΚ) 3846/87 της Επιτροπής, της 17ης Δεκεμβρίου 1987, που καθορίζει την ονοματολογία των γεωργικών προϊόντων για τις επιστροφές κατά την εξαγωγή (ΕΕ L 366, σ. 1).

11 — Ετήσια έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου του 1987 (σημείο 4.22).

12 — Βλ. τους κανονισμούς (ΕΟΚ) 565/80 του Συμβουλίου, της 4ης Μαρτίου 1980, περί πληρωμής των επιστροφών κατά την εξαγωγή για τα γεωργικά προϊόντα (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/028, σ. 50), και (ΕΟΚ) 3665/87 της Επιτροπής της 27ης Νοεμβρίου 1987, για κοινές λεπτομέρειες εφαρμογής του καθεστώτος των επιστροφών κατά την εξαγωγή για τα γεωργικά προϊόντα (ΕΕ L 351, σ. 1).

χώρα, γενικώς, στους χώρους της επιχειρήσεως, μερικούς μήνες πριν από την πραγματική εξαγωγή [13].

17. Υπό τις συνθήκες αυτές, απαιτούνται αυστηροί έλεγχοι προκειμένου να διασφαλίζεται ότι τα εξαγόμενα προϊόντα αντιστοιχούν επακριβώς — όσον αφορά την κατάταξη, την κατάσταση και το βάρος — στα προϊόντα που η επιχείρηση έχει διασαφήσει. Πρέπει επίσης να διασφαλίζεται ότι τα διασαφημένα προϊόντα έχουν όντως τεθεί στην κατανάλωση εντός της χώρας τελικού προορισμού και ότι τα εμπορεύματα έχουν πράγματι εξαχθεί σύμφωνα προς τους κοινοτικούς κανόνες [14].

18. Το 1985 και το 1987, το Ελεγκτικό Συνέδριο κατήρτισε δύο εκθέσεις όπου επισημαίνονταν ανεπάρκειες στους διενεργηθέντες από ορισμένα κράτη μέλη ελέγχους επί των γεωργικών προϊόντων για τα οποία χορηγούνταν, κατά την εξαγωγή, επιστροφές ή άλλα ποσά [15].

19. Για τη διόρθωση αυτών των παραλείψεων, το Συμβούλιο θέσπισε, στις 12 Φεβρουαρίου 1990, τον κανονισμό (ΕΟΚ) 386/90 για τον έλεγχο κατά την εξαγωγή γεωργικών προϊόντων που τυγχάνουν επιστροφών ή άλλων ποσών [16]. Ο κανονισμός αυτός στοχεύει στη βελτίωση και εναρμόνιση των λαμβανομένων από τα κράτη μέλη μέτρων διά της καθιερώσεως ενός κοινοτικού συστήματος ελέγχου [17]. Οι εκτελεστικές διατάξεις του περιλαμβάνονται στον κανονισμό (ΕΟΚ) 2030/90 της Επιτροπής, της 17ης Ιουλίου 1990 [18].

20. Το άρθρο 2 του κανονισμού 386/90 προβλέπει ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να προβαίνουν σε δύο τύπους ελέγχων επί των γεωργικών προϊόντων:

— σε υλικό έλεγχο κατά τη συμπλήρωση των τελωνειακών διατυπώσεων εξαγωγής και πριν από τη χορήγηση της άδειας εξαγωγής των εμπορευμάτων, που εκδίδεται βάσει των παραστατικών που υποβάλλονται με τη διασάφηση εξαγωγής, και

— σε έλεγχο της τεκμηρίωσης του φακέλου της αίτησης καταβολής επιστροφών κατά την εξαγωγή.

21. Σύμφωνα με το άρθρο 3 του εν λόγω κανονισμού, ο υλικός έλεγχος πρέπει να διενεργείται δειγματοληπτικώς και με συχνό και αιφνίδιο τρόπο. Εν πάση περιπτώσει, πρέπει

13 — Ετήσια έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου του 1987 (σημείο 4.23).

14 — Ibidem (σημείο 4.24).

15 — Βλ. την ειδική έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου για το σύστημα καταβολής επιστροφών κατά την εξαγωγή γεωργικών προϊόντων (έλεγχος των εξαγωγών των γεωργικών προϊόντων) (ΕΕ 1985, C 215, σ. 1) και την ετήσια έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου του 1987 (σημεία 4.20 επ.).

16 — ΕΕ L 42, σ. 6.

17 — Τέταρτη αιτιολογική σκέψη.

18 — Κανονισμός για τις λεπτομέρειες εφαρμογής του κανονισμού 386/90 (ΕΕ L 186, σ. 6).

«να καλύπτει αντιπροσωπευτική επιλογή της τάξεως του 5 % τουλάχιστον των διασαφήσεων εξαγωγής που αποτελούν το αντίκειμενο αίτησης [χορήγησης καταβολής σχετικά με εξαγωγικές πράξεις]». Το 5 % ισχύει για κάθε τελωνειακή υπηρεσία, για κάθε ημερολογιακό έτος και για κάθε τομέα προϊόντων.

22. Εξάλλου, το άρθρο 3, παράγραφος 3 προβλέπει ότι οσάκις δεν διαπιστώνεται αντιστοιχία μεταξύ του εμπορεύματος και της περιγραφής του στην ονοματολογία των επιστροφών με βάση απλή οπτική εξέταση των εμπορευμάτων και οσάκις η κατάταξη ή η ποιότητα αυτού απαιτεί ακριβέστατη γνώση των συνθετικών τους στοιχείων, οι τελωνειακές αρχές πρέπει να επαληθεύουν την περιγραφή αυτή, ανάλογα με τη φύση του προϊόντος, με όλες τις αισθήσεις ή φυσικές μετρήσεις οι οποίες μπορούν να φθάνουν μέχρι αναλύσεων σε ειδικώς εξοπλισμένα για τον σκοπό αυτό εργαστήρια.

23. Προκειμένου περί του ελέγχου των παραστατικών, το άρθρο 4 του κανονισμού 386/90 ορίζει ότι οι καταβάλλοντες οργανισμοί προβαίνουν, βάσει των φακέλων των αιτήσεων πληρωμής και άλλων διαθέσιμων πληροφοριών, σε έλεγχο όλων των στοιχείων των φακέλων αυτών που αποτελούν τα δικαιολογητικά για τη χορήγηση του συγκεκριμένου ποσού.

24. Το 1992 και το 1993, η Επιτροπή πραγματοποίησε ορισμένους λογιστικούς ελέγχους εντός των κρατών μελών προκειμένου να εξακριβώσει τις συνθήκες διενεργείας των προβλεπομένων από τους κανονισμούς 386/90 και 2030/90 ελέγχων [19]. Κατόπιν διαπιστωθεισών ανεπαρκειών, η Επιτροπή απηύθυνε, στις 14 Ιανουαρίου 1994, έγγραφο με το οποίο ζήτησε από τις εθνικές αρχές να λάβουν τα αναγκαία διορθωτικά μέτρα πριν από την 1η Ιουλίου 1994 [20]. Ως επιβαλλόμενα μέτρα, στο έγγραφο αυτό μνημονεύονται τα ακόλουθα:

«[...]

ε) *Εμφάνιση των εμπορευμάτων*

Εάν κατά τον χρόνο της φορτώσεως των εμπορευμάτων δεν παρευρίσκεται υπάλληλος των τελωνείων, τα εν λόγω εμπορεύματα φορτώνονται κατά τρόπο που να καθίσταται δυνατή η απρόσκοπτη διενέργεια του ελέγχου, άλλως πρέπει όλα τα εμπορεύματα να ξεφορτώνονται.

[...]

19 — Βλ. τη συμπληρωματική έκθεση επί της εφαρμογής του κανονισμού 386/90 (ΕΕ 1993, C 218, σ. 14).

20 — Έγγραφο αριθ. VI/2705 της Επιτροπής, της 14ης Ιανουαρίου 1994 (παράρτημα 3 του υπομνήματος αντικρούσεως). Επί του σημείου αυτού, βλ. επίσης τις παρατηρήσεις που περιλαμβάνονται στην συνοπτική έκθεση (σ. 3 και 4).

στ) *Η πραγματικοί υλικοί έλεγχοι*

Οι υλικοί έλεγχοι είναι τόσο ποσοτικοί όσο και ποιοτικοί.

Πρέπει να ελέγχεται το βάρος ώστε ο ελεγκτής να βεβαιώνεται ότι η συνολικώς διασαφηθείσα ποσότητα είναι η σωστή.

Ο ποιοτικός έλεγχος πρέπει να διενεργείται διά της λήψεως και αναλύσεως δειγμάτων, εκτός εάν η μακροσκοπική εξέταση αρκεί προκειμένου να διαπιστωθεί ότι η ποιότητα είναι σύμφωνη προς την δοθείσα περιγραφή [...].

ζ) *Συνοπτικές εκθέσεις επί των ελέγχων*

Οι συνοπτικές εκθέσεις επί των ελέγχων μνημονεύουν τα μέτρα που ελήφθησαν προκειμένου να ελεγχθεί η συνολική ποσότητα, η φύση και τα χαρακτηριστικά του διασαφηθέντος προϊόντος».

25. Το 1995, η Επιτροπή υλοποίησε τα προβλεπόμενα από το έγγραφο αριθ. VI/2705 μέτρα μέσω του κανονισμού (ΕΚ) 2221/95, της 20ής Σεπτεμβρίου 1995[21]. Το κείμενο αυτό αντικατέστησε τον κανονισμό 2030/90 από 1ης Ιανουαρίου 1996 και περιλαμβάνει τις εκτελεστικές λεπτομέρειες που πρέπει να τηρούνται για τη διενέργεια των υλικών ελέγχων επί των γεωργικών προϊόντων.

26. Έτσι, το άρθρο 5 του ανωτέρω κανονισμού ορίζει τον υλικό έλεγχο ως «επιβεβαίωση της αντιστοιχίας μεταξύ διασάφησης εξαγωγής, συμπεριλαμβανομένων των εγγράφων τα οποία προσκομίζονται κατά την υποβολή της, και εμπορεύματος, όσον αφορά την ποσότητα, τη φύση και τα χαρακτηριστικά του». Η παράγραφος 2 του άρθρου αυτού απαγορεύει να θεωρηθεί ως έγκυρος έλεγχος ο έλεγχος για τον οποίο ο εξαγωγέας έχει προηγουμένως ειδοποιηθεί, ρητώς ή σιωπηρώς.

27. Το άρθρο 7 επιβάλλει σε κάθε τελωνείο να λάβει τα μέτρα που είναι αναγκαία για τη διαπίστωση του ότι έχει καλυφθεί το ποσοστό του 5 % που προβλέπεται από τον κανονισμό 386/90. Στο ίδιο άρθρο ορίζεται επίσης ότι κάθε υλικός έλεγχος αποτελεί το αντικείμενο λεπτομερούς πρακτικού συντασσομένου από τον διενεργήσαντα τον έλεγχο υπάλληλο.

28. Τέλος, το παράρτημα του κανονισμού 2221/95 μνημονεύει τις συγκεκριμένες

21 — Κανονισμός για τις λεπτομέρειες εφαρμογής του κανονισμού 386/90 (ΕΕ L 224, σ. 13).

μεθόδους που πρέπει να ακολουθούνται για τους υλικούς ελέγχους επί των γεωργικών προϊόντων. Το σημείο 2, στοιχείο α', διευκρινίζει:

— εάν ο εξαγωγέας έχει δηλώσει εμπορεύματα για τη συσκευασία των οποίων χρησιμοποίησε σάκους, κουτιά, φιάλες κ.λπ., το τελωνείο οφείλει να μετρήσει τον συνολικό αριθμό των σάκων, κουτιών ή φιαλών και να ελέγξει, με αντιπροσωπευτική επιλογή, τη φύση και τα χαρακτηριστικά·

— εάν ο εξαγωγέας χρησιμοποιεί παλέτες στις οποίες έχουν φορτωθεί κιβώτια, κουτιά κ.λπ., το τελωνείο εξαγωγής επιλέγει αντιπροσωπευτικές παλέτες και επαληθεύει την ύπαρξη του αριθμού των δηλωθέντων επί της παλέτας κιβωτίων, κουτιών κ.λπ. Επιλέγει από αυτές τις παλέτες έναν αριθμό αντιπροσωπευτικών κιβωτίων, κουτιών κ.λπ. και επαληθεύει την ακρίβεια του αριθμού των δηλωθέντων φιαλών, τεμαχίων κ.λπ. εντός αυτών.

B — *Τα πραγματικά περιστατικά*

29. Προκειμένου να αντιμετωπίσει τον αυξανόμενο κίνδυνο απατών και παρατυπιών στον τομέα των επιστροφών κατά την εξαγωγή, η Επιτροπή ενέτεινε, από το 1996, τις επιθεωρήσεις της εντός των κρατών μελών καθ' όσον αφορά τους διενεργούμενους από τις τελωνειακές αρχές ελέγχους. Σύμφωνα με το εν λόγω κοινοτικό όργανο, από τις επιθεωρήσεις που έγιναν στην Ιταλία κατέστη δυνατό να επισημανθεί η ύπαρξη συστηματικών λαθών κατά τις ακολουθηθείσες από τις τελωνειακές αρχές διαδικασίες.

30. Στηριζόμενη στα αποτελέσματα των ελέγχων των παραστατικών και των επιτοπίων ελέγχων που διενεργήθησαν κατά τις δύο επιθεωρήσεις (μία από τις 15 έως τις 19 Απριλίου 1996, στα τελωνεία του Τρεβίζο, της Τεργέστης, του Fernetti και του Κόμο και η έτερη από τις 2 έως τις 6 Δεκεμβρίου 1996, στα τελωνεία του Terni, της Πίζας, του Λιβόρνο και του Viareggio), η Επιτροπή έκρινε ότι οι ιταλικές αρχές δεν είχαν τηρήσει τις διατάξεις των κανονισμών 386/90 και 2221/95 σχετικά με τον υλικούς ελέγχους των γεωργικών προϊόντων.

31. Πρώτον, η Επιτροπή επικρίνει τον μερικό χαρακτήρα των υλικών ελέγχων. Η αιτίαση αυτή αφορά τις διαδικασίες τις γνωστές ως «άμεσης εξαγωγής», δηλαδή τις διαδικασίες κατά τις οποίες τα προϊόντα ελέγχονται κατά τρόπο άμεσο στα τελωνεία ενώ βρίσκονται επί των μεταφορικών μέσων [22]. Η Επιτροπή φρονεί ότι, σ' αυτήν την περίπτωση, οι υλικοί έλεγχοι είναι ανεπαρκείς λόγω του ότι διεργούνται μόνο όταν το εμπόρευμα έχει φορτωθεί στα φορτηγά. Έτσι, σε δύο περιπτώσεις, παρατηρηθείσες στο Τρεβίζο και στην Πίζα, οι υπάλληλοι της Επιτροπής διαπίστωσαν ότι οι έλεγχοι διενεργούνταν χωρίς σοβαρή προσπάθεια να εξακριβωθεί το

22 — Βλ. την έκθεση του συμβιβαστικού οργάνου της 11ης Ιανουαρίου 2000, σημείο 10 (παράρτημα Α9 του δικογράφου της προσφυγής) (στο εξής: έκθεση του συμβιβαστικού οργάνου).

σύνολο του φορτωθέντος εμπορεύματος, ασχέτως του αν αυτό θα γινόταν με εκφόρτωση του εμπορεύματος ή με την τοποθέτηση διαδρόμου στο εσωτερικό των εξεταζομένων εμπορευματοκιβωτίων. Επιπλέον, σε ορισμένα τελωνεία (στο Τρεβίζο) δεν καλύφθηκε το προβλεπόμενο από τον κανονισμό 386/90 ποσοστό του 5 %. Τέλος, αμφισβητείται, επίσης, ο γενικός και ασαφής χαρακτήρας των συνταχθέντων, σχετικά με τους υλικούς ελέγχους, πρακτικών.

32. Δεύτερον, η Επιτροπή επικρίνει την ανυπαρξία αιφνιδιαστικών ελέγχων. Η αιτίαση αυτή αφορά τις διαδικασίες τις γνωστές ως «εκτός κυκλώματος» και «απλουστευμένες».

Στην «εκτός κυκλώματος» διαδικασία, ο επιχειρηματίας προσκομίζει τη διασάφηση εξαγωγής στο τελωνείο, ενώ τα εμπορεύματα εξακολουθούν να παραμένουν στους χώρους της επιχειρήσεως [23]. Στην περίπτωση αυτή, η Επιτροπή διαπίστωσε (στην Πίζα, στο Viareggio και στο Terni) ότι ο τρόπος διενεργείας των υλικών ελέγχων δεν επέτρεπε την αξιοποίηση του πλεονεκτήματος του αιφνιδιασμού. Όπως προέκυψε, όταν οι τελωνειακές αρχές αποφάσιζαν να διενεργήσουν ένα έλεγχο (στο 5 % των περιπτώσεων) ο υπάλληλος μετακινούνταν μαζί με τον εξαγωγέα στους τόπους του ελέγχου, πράγμα που επέτρεπε στον τελευταίο να ειδοποιήσει σχετικώς την εταιρία. Στις λοιπές περιπτώσεις (95 %) ο εξαγωγέας έφερε εκ νέου μαζί του την διασάφηση εξαγωγής στην επιχείρηση γνωρίζοντας ότι κανένας έλεγχος δεν θα διενεργούνταν, πράγμα που του επέτρεπε να τροποποιήσει ή να αντικαταστήσει μεταγενέστερα το διασαφηθέν εμπόρευμα.

23 — Idem.

Κατά την «απλουστευμένη» διαδικασία ο εξαγωγέας αποστέλλει σχετική ειδοποίηση φορτώσεως στο τελωνείο, οι δε υπάλληλοι ελέγχουν τα σχετικά προϊόντα και έγγραφα εντός των χώρων της επιχειρήσεως [24]. Στην περίπτωση αυτή, η Επιτροπή διαπίστωσε (στο Terni) ότι ο τρόπος διενεργείας του ελέγχου δεν επέτρεπε την αξιοποίηση του αποτελέσματος του αιφνιδιασμού εφόσον, σε περίπτωση ελέγχου, ο εξαγωγέας είχε προηγουμένως ενημερωθεί από τις τελωνειακές αρχές.

33. Σ' αυτές τις δύο διαδικασίες, ο κίνδυνος δολίας μετατροπής και υποκαταστάσεως των εμπορευμάτων επιδεινώνεται από το γεγονός ότι, άπαξ και η διασάφηση εξαγωγής έχει γίνει δεκτή από τις τελωνειακές αρχές, ο ίδιος ο εξαγωγέας αποστέλλει τη διασάφηση αυτή στον πληρωτή οργανισμό.

34. Η Επιτροπή ενημέρωσε τις ιταλικές αρχές σχετικά με τις διαπιστώσεις της με έγγραφα της 23ης Ιανουαρίου 1997 και της 18ης Σεπτεμβρίου 1997. Στις 9 Ιουλίου 1999, το εν λόγω κοινοτικό όργανο επισημοποίησε τα συμπεράσματά του και προέτεινε διόρθωση ύψους 5 % των διενεργηθεισών δαπανών αναφορικά με όλα τα προϊόντα για τα οποία είχαν χορηγηθεί, μεταξύ της 1ης Οκτωβρίου 1995 και της 31ης Δεκεμβρίου 1998, επιστροφές κατά την εξαγωγή. Στην σχετική του έκθεση, το όργανο συμβιβασμού έκρινε ότι, παρά τις ορισμένες αβεβαιότητες, η επιχειρηματολογία της Επιτροπής φαινόταν δικαιολογημένη. Κατά συνέπεια, το εν λόγω κοινοτικό όργανο επέβαλε την προταθείσα διόρθωση, ύψους 61 665 065 968 ITL.

24 — Βλ. την έκθεση του συμβιβαστικού οργάνου (σημείο 10) και τη συνοπτική έκθεση (σ. 52).

Γ — *Η προσφυγή*

35. Η Ιταλική Δημοκρατία αμφισβητεί τη διόρθωση του 5 % που της επιβλήθηκε στο πλαίσιο των επιστροφών κατά την εξαγωγή. Προς στήριξη της αμφισβητήσεώς της, η Ιταλική Δημοκρατία προβάλλει τέσσερις σειρές επιχειρημάτων:

— παραβίαση της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως καθώς και των δικαιωμάτων άμυνας·

— μη αντιπροσωπευτικότητα των ελεγχθέντων τελωνείων·

— αμφισβήτηση των καταλογιζομένων στις ιταλικές αρχές παρατυπιών και αμελειών, και

— αμφισβήτηση του ύψους του ποσού της διορθώσεως.

36. Θα αρχίσω την εξέταση καθενός, διαδοχικώς, των επιχειρημάτων αυτών.

1. Επί της παραβιάσεως της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως και της προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας

37. Η Ιταλική Δημοκρατία υποστηρίζει ότι η επινεχθείσα διόρθωση είναι παράνομη, και τούτο για τον λόγο ότι οι έλεγχοι της Επιτροπής διενεργήθηκαν κατά παραβίαση της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως και των δικαιωμάτων άμυνας. Πράγματι, η Επιτροπή ενημέρωσε την Ιταλική Κυβέρνηση σχετικά με τα αποτελέσματα των ελέγχων της πολύ καιρό ύστερα από αυτούς, χωρίς να έχουν διατυπωθεί συγκεκριμένες επικρίσεις κατά των τελωνειακών υπαλλήλων και χωρίς να έχει παρασχεθεί στους τελευταίους η ευκαιρία να εκφράσουν την άποψή τους. Ομοίως, οι υπάλληλοι της Επιτροπής παρέλειψαν να συντάξουν, παρουσία και των δύο πλευρών, πρακτικά τα οποία να περιγράφουν τις πραγματοποιηθείσες πράξεις και αποτελέσματα των ελέγχων.

38. Συναφώς, υπενθυμίζω ότι οι τελικές και οριστικές αποφάσεις σχετικά με την εκκαθάριση των λογαριασμών του ΕΓΤΠΕ εκδίδονται από την Επιτροπή μετά το πέρας ειδικής διαδικασίας. Η διαδικασία αυτή έχει οργανωθεί από το άρθρο 8 του κανονισμού (ΕΚ) 1663/95 της Επιτροπής, της 7ης Ιουλίου 1995 [25].

39. Το άρθρο 8, παράγραφος 1, του ανωτέρω κανονισμού προβλέπει ότι, σε περίπτωση που, ως συνέπεια οιασδήποτε έρευνας, η Επιτροπή θεωρήσει ότι οι δαπάνες δεν έγιναν σύμφωνα με τους κοινοτικούς κανόνες, ανακοινώνει στο ενδιαφερόμενο κράτος

25 — Κανονισμός για τη θέσπιση λεπτομερειών εφαρμογής του κανονισμού 729/70 όσον αφορά τη διαδικασία για την εκκαθάριση των λογαριασμών του ΕΓΤΠΕ, τμήμα Εγγυήσεων (ΕΕ L 158, σ. 6).

μέλος τις διαπιστώσεις της και καθορίζει τα διορθωτικά μέτρα που πρέπει να ληφθούν ώστε να διασφαλιστεί η μελλοντική τήρηση των προαναφερθέντων κανόνων, ενώ προβαίνει και σε εκτίμηση των δαπανών που σχεδιάζει να εξαιρέσει από την κοινοτική χρηματοδότηση. Το κράτος μέλος διαθέτει προθεσμία δύο μηνών για να απαντήσει στην Επιτροπή. Μετά την εκπνοή της προθεσμίας αυτής, το εν λόγω κοινοτικό όργανο οφείλει να συγκαλέσει διμερή συνάντηση κατά την οποία τα ενδιαφερόμενα μέρη θα προσπαθήσουν να καταλήξουν σε συμφωνία σχετικά με τα ληφθησόμενα μέτρα. Μετά το πέρας της συναντήσεως αυτής, η Επιτροπή υποχρεούται να γνωστοποιήσει επισήμως στο οικείο κράτος μέλος τα συμπεράσματά της.

40. Εξάλλου, το άρθρο 8, παράγραφος 2, απαγορεύει στην Επιτροπή να λάβει απόφαση περί αποκλεισμού ορισμένων δαπανών πριν εξετάσει την καταρτισθείσα, κατ' εφαρμογήν της αποφάσεως 94/442, από το όργανο συμβιβασμού, έκθεση.

41. Κατά πάγια νομολογία [26], το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι αυτή η διεξαγομένη παρουσία των ενδιαφερομένων διαδικασία παρέχει στα κράτη μέλη όλες τις εγγυήσεις που απαιτούνται προκειμένου να αναπτύξουν λυσιτελώς την άποψή τους. Επομένως, αυτή η διαδικασία μπορεί να διασφαλίζει την τήρηση της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως και του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας.

26 — Βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 17ης Οκτωβρίου 1991, C-342/89, Γερμανία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1991, σ. I-5031, σκέψη 18), και C-346/89, Ιταλία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1991, σ. I-5057, σκέψη 18)· της 29ης Μαΐου 1997, C-69/94, Γαλλία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1997, σ. I-2599, σκέψη 30) καθώς και της 29ης Ιανουαρίου 1998, C-61/95, Ελλάς κατά Επιτροπής (Συλλογή 1998, σ. I-207, σκέψη 39).

42. Εν προκειμένω, η προσβαλλομένη απόφαση ελήφθη σύμφωνα με την ανωτέρω περιγραφομένη διαδικασία.

43. Πράγματι, η Επιτροπή ανακοίνωσε τα αποτελέσματα των επιθεωρήσεών της, που έγιναν από τις 15 έως τις 19 Απριλίου 1996 και από τις 2 έως τις 6 Δεκεμβρίου 1996, στις ιταλικές αρχές με έγγραφα της 23ης Ιανουαρίου 1997 (όσον αφορά την πρώτη επιθεώρηση) [27] και της 18ης Σεπτεμβρίου 1997 (όσον αφορά τη δεύτερη επιθεώρηση) [28]. Οι ιταλικές αρχές απήντησαν στην Επιτροπή με έγγραφα της 13ης Μαρτίου 1997 [29] και της 10ης Νοεμβρίου 1997 [30]. Κατόπιν αυτής της αλληλογραφίας, η Επιτροπή κάλεσε, στις 23 Νοεμβρίου 1998 [31], τις ιταλικές αρχές να συμμετάσχουν σε διμερή, κατά την έννοια του άρθρου 8 του κανονισμού 1663/95, συνάντηση. Στη συνέχεια, το εν λόγω κοινοτικό όργανο ανακοίνωσε επισήμως στις ιταλικές αρχές τα συμπεράσματά του, βλ. έγγραφο αριθ. VI/36257, της 9ης Ιουλίου 1999 [32]. Στις 6 Αυγούστου 1999 [33] η Ιταλική Δημοκρατία προσέφυγε στο όργανο συμβιβασμού το οποίο εξέδωσε την έκθεσή του στις 11 Ιανουαρίου 2000 [34]. Στην προσβαλλομένη απόφαση ρητώς αναφέρεται ότι η Επιτροπή επέβαλε την επίδικη διόρθωση αφού εξέτασε την έκθεση του οργάνου συμβιβασμού [35].

27 — Έγγραφο αριθ. VI/03882 (παράρτημα A1 του δικογράφου προσφυγής).

28 — Έγγραφο αριθ. VI/35984 (παράρτημα A3 του δικογράφου της προσφυγής).

29 — Παράρτημα A2 του δικογράφου της προσφυγής.

30 — Παράρτημα A4 του δικογράφου της προσφυγής.

31 — Έγγραφο αριθ. VI/44393 (παράρτημα A5 του δικογράφου της προσφυγής).

32 — Παράρτημα A6 του δικογράφου της προσφυγής.

33 — Έγγραφο του γενικού διευθυντή του ιταλικού Υπουργείου Οικονομικών (παράρτημα A7 του δικογράφου της προσφυγής), όπως έχει συμπληρωθεί με έγγραφο της 3ης Νοεμβρίου 1999 (παράρτημα A8 του δικογράφου της προσφυγής).

34 — Παράρτημα A9 του δικογράφου της προσφυγής.

35 — Βλ. τρίτη αιτιολογική σκέψη.

44. Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι η αντλούμενη από την παραβίαση της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως και του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας αιτίαση δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Αντιθέτως, από τα στοιχεία αυτά καταδεικνύεται ότι η Επιτροπή τήρησε με σχολαστικότητα την προβλεπόμενη από τον κανονισμό 1663/95 διαδικασία και ότι, σε κάθε στάδιο της διαδικασίας, οι ιταλικές αρχές είχαν τη δυνατότητα να εκθέσουν την άποψή τους. Ομοίως, η Ιταλική Δημοκρατία μπόρεσε να διατυπώσει στην Επιτροπή τις παρατηρήσεις που οι τελωνειακοί υπάλληλοι είχαν κρίνει χρήσιμο να εκφράσουν καθόσον αφορά τη διεξαγωγή των ελέγχων. Κατά τον ίδιο τρόπο, η Ιταλική Δημοκρατία μπόρεσε να επικρίνει το περιεχόμενο των συνταχθέντων από τους υπαλλήλους της Επιτροπής πρακτικών.

45. Εν πάση περιπτώσει, δεν θεωρώ βάσιμες τις προβληθείσες από την Ιταλική Κυβέρνηση ειδικές αιτιάσεις.

46. Προκειμένου περί της εκπροθέσμου ανακοινώσεως των διαπιστώσεων της Επιτροπής, από τη δικογραφία [36] προκύπτει ότι μεταξύ των ελέγχων και της ανακοινώσεως των αποτελεσμάτων στις ιταλικές αρχές διέρευσε διάστημα επτά μηνών. Έτσι, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει η Ιταλική Δημοκρατία, μια τέτοια προθεσμία δεν μπορεί να θεωρηθεί ως υπερβολική.

47. Πράγματι, η διάρκεια αυτής της προθεσμίας δεν μπορεί να εκτιμηθεί in abstracto, χωρίς να ληφθεί υπόψη το πλαίσιο της υποθέσεως. Επί του σημείου αυτού, από τα στοιχεία της δικογραφίας [37] καταφαίνεται ότι οι διενεργηθέντες έλεγχοι εντάσσονταν στο πλαίσιο γενικής έρευνας διενεργηθείσας εντός όλων των κρατών μελών, κατά το 1996 και 1997. Η έρευνα αυτή είχε ως αντικείμενο την εκτίμηση των μέτρων που είχαν ληφθεί για τη διασφάλιση των υλικών ελέγχων καθώς και των ελέγχων των παραστατικών που επιβάλλονταν από τους κανονισμούς 386/90 και 2221/95 όσον αφορά τον τομέα των επιστροφών κατά την εξαγωγή. Είναι προφανές ότι τα αποτέλεσματα μιας τέτοιας έρευνας είναι και βραδέα όπως επίσης είναι και δυσχερής η ανάλυσή τους, αντίθετα προς ό,τι συμβαίνει με τα αποτελέσματα συγκεκριμένων λογιστικών ελέγχων. Επομένως, η επίμαχη προθεσμία δικαιολογείται άνετα λόγω της φύσεως και του εύρους των ελεγκτικών ενεργειών των υπηρεσιών της Επιτροπής.

48. Εν πάση περιπτώσει, υπενθυμίζω ότι, σε άλλες υποθέσεις, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι η προθεσμία ενός και ημίσεος έτους που χωρίζει τους διενεργηθέντες από την Επιτροπή ελέγχους από την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων αυτών δεν δικαιολογεί την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως [38]. Ενόψει αυτών των διαφόρων στοιχείων, η αντλούμενη από το εκπρόθεσμο της διαβιβάσεως των αποτελεσμάτων των ελέγχων αιτίαση πρέπει να απορριφθεί.

49. Ούτε η δεύτερη αιτίαση, η οποία αφορά την ανυπαρξία επικρίσεων, μπορεί να γίνει δεκτή. Από την εξέταση του φακέλου καταφαίνεται ότι η Επιτροπή, στις διάφορες ανακοινώσεις της [39], διατύπωσε συγκεκριμέ-

36 — Σημείο 43 των παρουσών προτάσεων.

37 — Βλ. τη συνοπτική έκθεση (σ. 13 έως 17) και την έκθεση του οργάνου συμβιβασμού (σημείο 17).

38 — Βλ., π.χ., την απόφαση της 22ας Απριλίου 1999, C-28/94, Κάτω Χώρες κατά Επιτροπής (Συλλογή 1999, σ. I-1973, σκέψεις 67 επ.).

39 — Βλ., μεταξύ άλλων, τα έγγραφα που μνημονεύονται στην παράγραφο 43 των παρουσών προτάσεων, δηλαδή τα προπαρατεθέντα έγγραφα αριθ. VI/03882, VI/35984 και VI/36257.

νες επικρίσεις κατά των ιταλικών τελωνειακών αρχών. Οι εν λόγω επικρίσεις είναι ακριβώς αυτές επί των οποίων λαμβάνουν θέση οι διάδικοι στο πλαίσιο του τρίτου λόγου ακυρώσεως [40].

50. Τέλος, η αιτίαση σχετικά με την ανυπαρξία πρακτικών συνταχθέντων ύστερα από ανάπτυξη των θέσεων και των δύο μερών δεν μπορεί, αυτή καθ' εαυτή, να οδηγήσει στην ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η αιτίαση αυτή αφορά το ζήτημα εάν ορθώς η Επιτροπή δικαιολόγησε την απόφασή της να αποκλείσει τις επίμαχες δαπάνες από την κοινοτική χρηματοδότηση. Επομένως, η εν λόγω αιτίαση πρέπει να εξεταστεί κατά τρόπο συγκεκριμένο στο πλαίσιο των επιχειρημάτων που αφορούν το υποστατό των παρατυπιών ή των αμελειών που έχουν καταλογιστεί στις ιταλικές αρχές. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο οφείλει να επιφυλαχθεί όσον αφορά την απόφασή του επί του σημείου αυτού για όσο χρόνο η εξέταση των λόγων και επιχειρημάτων των διαδίκων δεν συνεπάγεται τη λήψη υπόψη των επιμάχων πρακτικών.

51. Υπό τις συνθήκες αυτές, προτείνω στο Δικαστήριο να απορρίψει τον πρώτο λόγο ακυρώσεως.

2. Επί της μη αντιπροσωπευτικότητας των ελεγχθέντων τελωνείων

52. Με τον δεύτερο λόγο της, η Ιταλική Δημοκρατία υποστηρίζει ότι τα αποτελέσαντα το αντικείμενο των επιθεωρήσεων της Επιτροπής τελωνεία δεν είναι αρκούντως αντιπροσωπευτικά. Υπενθυμίζει ότι, κάθε έτος, της υποβάλλονται περίπου 80 000 αιτήσεις επιστροφών κατά την εξαγωγή.

53. Επί του σημείου αυτού, η δικογραφία περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία.

54. Τα τελωνεία που απετέλεσαν το αντικείμενο των ελέγχων κατά το 1996 (Terni, Πίζα, Λιβόρνο, Viareggio, Τρεβίζο, Τεργέστη, Fernetti και Κόμο) πραγματοποίησαν το 27 % του συνόλου των καταγεγραμμένων στην Ιταλία κατά το έτος 1995 επιστροφών κατά την εξαγωγή [41].

Κατά το 1994 και 1995, το τελωνείο του Κόμο υπήρξε το σημαντικότερο τελωνείο καθ' όσον αφορά τον αριθμό των υποβληθεισών διασαφήσεων εξαγωγής [42]. Το τελωνείο του Τρεβίζο είναι το κύριο τελωνείο της Περιφέρειας της Βενετίας, δηλαδή της περιφέρειας όπου πραγματοποιήθηκαν οι περισσότερες καταβολές επιστροφών κατά την εξαγωγή στην Ιταλία κατά το 1994 [43]. Όσον αφορά την Τεργέστη, αυτή υπήρξε μεταξύ των πέντε πλέον σημαντικών, όσον αφορά καταβολές επιστροφών κατά την εξαγωγή στην Ιταλία κατά το 1994, περιοχών [44]. Το τελωνείο της είναι επίσης το κύριο τελωνείο για τις διασαφήσεις κατά την εξαγωγή προς τη Δημο-

40 — Βλ. σημεία 59 επ. των παρουσών προτάσεων.

41 — Υπόμνημα αντικρούσεως (σημείο 31).

42 — Συνοπτική έκθεση (σ. 53).

43 — Idem.

44 — Idem.

κρατία της Σλοβενίας και προς άλλες ανατολικές χώρες[45]. Τέλος, τα τελωνεία της Τεργέστης, του Terni, της Πίζας και του Viareggio αποτελούν τα κύρια τελωνεία της Περιφέρειας της Φλωρεντίας.

55. Εξάλλου, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι έλαβε μέριμνα προκειμένου να κατανείμει τους ελέγχους της μεταξύ των διαφόρων διαδικασιών εκτελωνισμού που εφαρμόζονται στην Ιταλία, συγκεκριμένα τις άμεσες εξαγωγές, τις εκτός κυκλώματος διαδικασίες και τις απλουστευμένες διαδικασίες[46].

56. Υπό τις συνθήκες αυτές, θεωρώ ότι η Επιτροπή παρέσχε σοβαρά στοιχεία προκειμένου να δικαιολογήσει τον αντιπροσωπευτικό χαρακτήρα των ελεγχθέντων υπ' αυτής, κατά το 1996, ιταλικών τελωνείων.

57. Σε κανένα σημείο της παρούσας διαδικασίας η Ιταλική Κυβέρνηση δεν αμφισβήτησε αυτά τα διάφορα στοιχεία. Εξάλλου, η εν λόγω Κυβέρνηση δεν γνωστοποίησε στο Δικαστήριο, επί του σημείου αυτού, κανένα αριθμητικό στοιχείο.

58. Έτσι, η δεύτερη αιτίαση, που αντλείται από τη μη αντιπροσωπευτικότητα των ελεγχθέντων τελωνείων, πρέπει, όπως είναι επόμενο, να απορριφθεί.

45 — Idem.

46 — Υπόμνημα αντικρούσεως (σημείο 32).

3. Επί του υποστατού των καταλογισθεισών στις ιταλικές αρχές παρατυπιών

59. Με τον τρίτο της λόγο, η Ιταλική Δημοκρατία αμφισβητεί το υποστατό των καταλογισθεισών στις ιταλικές αρχές παρατυπιών και αμελειών. Αντικρούει τις διαπιστώσεις της Επιτροπής ότι οι διενεργηθέντες από τα τελωνεία του Terni, της Πίζας, του Viareggio και του Λιβόρνο έλεγχοι δεν ήταν συνολικοί και αιφνίδιοι.

60. Προκειμένου περί του μερικού χαρακτήρα των ελέγχων, η Ιταλική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι, κατόπιν της επιθεωρήσεως της Επιτροπής, ζήτησε από τις δικές της υπηρεσίες να εξακριβώσουν τα επίμαχα γεγονότα. Οι παρόντες κατά τους διενεργηθέντες από την Επιτροπή ελέγχους τελωνειακοί υπάλληλοι αρνήθηκαν ότι οι σχετικές πράξεις έγιναν κατά τον τρόπο που η τελευταία ισχυρίζεται. Στην πραγματικότητα, οι τελωνειακοί υπάλληλοι βεβαίωσαν ότι διενήργησαν πλήρεις ελέγχους, δημιουργώντας διάδρομο καθ' όλο το μήκος του ελεγχομένου μεταφορικού μέσου.

61. Προκειμένου περί του αιφνιδιαστικού χαρακτήρα των ελέγχων, η Ιταλική Κυβέρνηση αρνείται ότι για τους ελέγχους που διενεργούνται στο πλαίσιο των εκτός κυκλώματος και των απλουστευμένων διαδικασιών προηγείται σχετική προειδοποίηση. Μολονότι είναι αληθές ότι οι έλεγχοι αυτοί διενεργούνται στον τόπο φορτώσεως των εμπορευμάτων, η σχετική με τους ελέγχους απόφαση λαμβάνεται κατά το χρονικό

σημείο που ο εξαγωγέας βρίσκεται εντός του τελωνείου. Σε περίπτωση ελέγχου, ο αρμόδιος υπάλληλος μεταβαίνει αμέσως στους χώρους της επιχειρήσεως, οπότε ο υποβαλών τη διασάφηση δεν έχει τη δυνατότητα να ειδοποιήσει το προσωπικό της εταιρείας.

62. Εν πάση περιπτώσει, η Ιταλική Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι οι πράξεις που απετέλεσαν αντικείμενο των επιθεωρήσεων της Επιτροπής δεν είναι αντιπροσωπευτικές, δεδομένου ότι οι τελευταίοι έλεγχοι της Επιτροπής χρονολογούνται από το 1996. Ύστερα από τους ελέγχους αυτούς, οι ιταλικές αρχές απηύθυναν ακριβείς οδηγίες στα τελωνεία, με αποτέλεσμα, ύστερα από το 1997, να έχουν παύσει να υφίστανται οι επισημανθείσες παραλείψεις. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή δεν μπορούσε να επιβάλει διόρθωση αναφορικά με τα έτη 1995 έως 1998.

63. Πριν προβώ στην εξέταση των επιχειρημάτων αυτών, επιβάλλεται να υπομνήσω τις αρχές που έχουν θεσπισθεί με τη νομολογία του Δικαστηρίου όσον αφορά το βάρος αποδείξεως στο πλαίσιο των διαφορών των σχετικών με την εκκαθάριση των λογαριασμών του ΕΓΤΠΕ.

64. Όπως έχω προείπει, το ΕΓΤΠΕ χρηματοδοτεί μόνον τις επιχειρήσεις που δρουν σύμφωνα με τους κοινοτικούς κανόνες στο πλαίσιο της κοινής οργανώσεως των γεωργικών αγορών. Σε περίπτωση αμφισβητήσεως, στην Επιτροπή εναπόκειται να αποδείξει την ύπαρξη παραβάσεως των κανόνων της κοινής οργανώσεως των γεωργικών αγορών[47]. Επομένως, η Επιτροπή υποχρεούται να δικαιολογήσει την απόφασή της με την οποία διαπιστώνει ανυπαρξία ή παραλείψεις όσον αφορά τους διενεργηθέντες από το οικείο κράτος μέλος ελέγχους[48].

65. Από την πλευρά του, το οικείο κράτος μέλος δεν μπορεί να αντικρούσει τις διαπιστώσεις της Επιτροπής χωρίς να στηρίξει τους δικούς του ισχυρισμούς πάνω σε στοιχεία που να αποδεικνύουν την ύπαρξη ενός αξιόπιστου και λειτουργικού συστήματος ελέγχων[49]. Εφόσον το οικείο κράτος μέλος δεν κατορθώνει να αποδείξει ότι οι διαπιστώσεις της Επιτροπής είναι ανακριβείς, οι τελευταίες αποτελούν στοιχεία δυνάμενα να δημιουργήσουν σοβαρές αμφιβολίες ως προς την ύπαρξη ενός κατάλληλου και αποτελεσματικού συνόλου μέτρων επιβλέψεως και ελέγχου[50].

66. Εν προκειμένω, η Επιτροπή επικαλείται διάφορα στοιχεία που επιτρέπουν την ύπαρξη αμφιβολιών σχετικά με το αξιόπιστον του θεσπισθέντος από τις ιταλικές αρχές συστήματος όσον αφορά τον υλικό έλεγχο των γεωργικών προϊόντων. Από τη δικο-

47 — Βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 24ης Μαρτίου 1988, 347/85, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Επιτροπής (Συλλογή 1988, σ. 1749, σκέψη 16)· της 19ης Φεβρουαρίου 1991, C-281/89, Ιταλία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1991, σ. I-347, σκέψη 19)· της 6ης Οκτωβρίου 1993, C-55/91, Ιταλία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1993, σ. I-4813, σκέψη 13), και της 10ης Νοεμβρίου 1993, C-48/91, Κάτω Χώρες κατά Επιτροπής (Συλλογή 1993, σ. I-5611, σκέψη 14).

48 — Αποφάσεις της 12ης Ιουνίου 1990, C-8/88, Γερμανία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1990, σ. I-2321, σκέψη 23), και της 28ης Οκτωβρίου 1999, C-253/97, Ιταλία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1999, σ. I-7529, σκέψη 6).

49 — Αποφάσεις της 1ης Οκτωβρίου 1998, C-242/96, Ιταλία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1998, σ. I-5863, σκέψη 59), και η προπαρατεθείσα απόφαση της 28ης Οκτωβρίου 1999, Ιταλία κατά Επιτροπής (σκέψη 7).

50 — Οι προπαρατεθείσες αποφάσεις της 12ης Ιουνίου 1990, Γερμανία κατά Επιτροπής (σκέψη 28)· της 1ης Οκτωβρίου 1998, Ιταλία κατά Επιτροπής (σκέψη 59), και της 28ης Οκτωβρίου 1999, Ιταλία κατά Επιτροπής (σκέψη 7).

γραφία προκύπτει ότι, κατά τις επιθεωρήσεις του Απριλίου και του Δεκεμβρίου 1996, οι υπάλληλοι της Επιτροπής διαπίστωσαν τις ακόλουθες παρατυπίες [51]:

— οι διενεργηθέντες επί των γεωργικών προϊόντων υλικοί έλεγχοι είναι μερικοί. Οι τελωνειακοί υπάλληλοι δεν ελέγχουν ολόκληρο το φορτίο του φορτηγού και δεν απαιτούν ούτε την εκφόρτωση του εμπορεύματος ούτε τη δημιουργία διαδρόμου στο εσωτερικό του εξεταζομένου εμπορευματοκιβωτίου. Οι τελωνειακοί ελέγχουν μόνον τα χαρτοκιβώτια που βρίσκονται πλησίον της πίσω πόρτας του φορτηγού. Επομένως, δεν μπορούν να είναι βέβαιοι ότι το σύνολο των χαρτοκιβωτίων περιέχει το ίδιο προϊόν ή ότι ο εξαγωγέας δεν έχει τοποθετήσει διαφορετικά προϊόντα στο μπροστινό μέρος του φορτηγού. Τα στοιχεία αυτά διαπιστώθηκαν στα τελωνεία του Τρεβίζο, της Πίζας, του Viareggio και του Terni·

— το αντιπροσωπευτικό ποσοστό του 5 %, που επιβάλλεται από το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 386/90, δεν επιτεύχθηκε στον τομέα των φρούτων και λαχανικών. Το στοιχείο αυτό διαπιστώθηκε στο τελωνείο του Τρεβίζο·

— οι τελωνειακοί συνέταξαν για τα σχετικά προϊόντα πρακτικά κατά τρόπο γενικό χωρίς καμιά λεπτομέρεια σχετικά με την διενέργεια των ελέγχων και τα αποτελέσματα αυτών, και τούτο αντίθετα προς τα κριτήρια που επιβάλλει το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 2221/95. Το στοιχείο αυτό διαπιστώθηκε στα τελωνεία του Κόμο και του Terni·

— οι υλικοί έλεγχοι δεν είναι αιφνιδιαστικοί κατά την έννοια των άρθρων 3, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 386/90 και 5, παράγραφος 2, του κανονισμού 2221/95. Πράγματι, οι τελωνειακοί δεν διαθέτουν υπηρεσιακό όχημα. Τούτο σημαίνει ότι όταν αποφασίζει να διενεργήσει έλεγχο στους χώρους μιας επιχειρήσεως (στο 5 % των περιπτώσεων), ο οικείος υπάλληλος πρέπει προηγουμένως να έλθει σε επαφή με τον εκπρόσωπο του εξαγωγέα προκειμένου να μπορέσει να μεταβεί στους χώρους του ελέγχου. Στις λοιπές περιπτώσεις (95 %) ο εξαγωγέας προσκομίζει τη διασάφηση εξαγωγής γνωρίζοντας ότι κανένας έλεγχος δεν θα διενεργηθεί, πράγμα που θα του επιτρέψει να αλλάξει ή να αντικαταστήσει αργότερα το διασαφηθέν εμπόρευμα. Το στοιχείο αυτό διαπιστώθηκε στα τελωνεία της Πίζας, του Viareggio και του Terni.

67. Εξάλλου, οι παρατυπίες αυτές διήρκεσαν καθ' όλη τη διάρκεια των ετών 1997 και 1998. Εξετάζοντας τις εκθέσεις ελέγχου που υποβλήθηκαν από την Ιταλική Κυβέρνηση αναφορικά με τα δύο αυτά έτη [52], η Επιτροπή επισήμανε τις ίδιες παρατυπίες και αμέλειες με αυτές που είχε διαπιστώσει κατά τους διενεργηθέντες το 1996 ελέγχους της. Έτσι, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι οι εκθέσεις περιελάμβαναν τυπικές φράσεις — όπως «controllo totale» ή «visita totale» — με σκοπό να πιστοποιηθεί ότι οι διενεργη-

51 — Βλ. συνθετική έκθεση (σ. 49 έως 53).

52 — Ibidem (σ. 54).

θέντες έλεγχοι ήταν πλήρεις. Πάντως, το 1996, η Επιτροπή είχε ήδη διαπιστώσει ότι τέτοιες τυπικές εκφράσεις είχαν αναγραφεί στις εκθέσεις σχετικά με προϊόντα που είχαν αποτελέσει το αντικείμενο μερικών ελέγχων.

68. Η Ιταλική Δημοκρατία αμφισβητεί το υποστατό ορισμένων από αυτά τα πραγματικά στοιχεία, και τούτο με βάση έκθεση που καταρτίστηκε στις 19 Μαρτίου 1999 από την κεντρική υπηρεσία επιθεωρήσεων του Υπουργείου Οικονομικών[53]. Η εν λόγω Κυβέρνηση διευκρινίζει ότι, κατόπιν των επιθεωρήσεων της Επιτροπής, ζήτησε από την υπηρεσία αυτή να διεξαγάγει τη δική της έρευνα στους τελωνειακούς υπαλλήλους που είχαν παρασταθεί κατά τους ελέγχους της Επιτροπής. Όμως, οι ερωτηθέντες τελωνειακοί υπάλληλοι αρνήθηκαν ότι οι σχετικές πράξεις έγιναν κατά τον τρόπο που αναφέρει η Επιτροπή.

Έτσι, ο τελωνειακός που διενήργησε τον υλικό έλεγχο της 5ης Δεκεμβρίου 1996 επί των προϊόντων της επιχειρήσεως Federici SpA, στο Terni, δήλωσε ότι είχε ξεφορτώσει ένα μέρος του εμπορεύματος κατά τρόπο ώστε να δημουργηθεί ένας διάδρομος κατά μήκος του εμπορευματοκιβωτίου και να υπολογίσει τον συνολικό αριθμό των κιβωτίων που βρίσκονταν εντός του φορτηγού αυτοκινήτου. Ο ίδιος υπάλληλος βεβαίωσε επίσης ότι ήλεγξε τη φύση και τα χαρακτηριστικά του εμπορεύματος σύμφωνα με τις προβλεπόμενες από τον κανονισμό 2221/95 μεθόδους[54]. Ομοίως, οι τελωνειακοί που διενήργησαν τον υλικό έλεγχο στα προϊόντα της επιχειρήσεως Bertolli, στην Πίζα, δήλωσαν ότι εισήλθαν στο εσωτερικό του φορτηγού, διασχίζοντάς το πέρα ως πέρα, προκειμένου να υπολογίσουν το σύνολο των χαρτοκιβωτίων που αποτελούσαν το φορτίο[55].

69. Η Επιτροπή εμμένει στη θέση της, σχετικοποιώντας την αποδεικτική αξία της εκθέσεως της 19ης Μαρτίου 1999[56]. Υπογραμμίζει ότι τα τεθέντα από τους κύριους επιθεωρητές (το 1999) ζητήματα αφορούσαν γεγονότα που είχαν συμβεί τρία και πλέον έτη (το 1995 και το 1996) πριν. Εξάλλου, κατά τον χρόνο των σχετικών συζητήσεων, οι ερωτηθέντες τελωνειακοί γνώριζαν τον λόγο των ελέγχων, δηλαδή τις επικρίσεις που είχαν διατυπωθεί από τις υπηρεσίες του ΕΓΤΠΕ σχετικά με το αξιόπιστο των υλικών ελέγχων. Υπό τις περιστάσεις αυτές, η Επιτροπή φρονεί ότι δεν αποκλείεται η κατάθεση των τελωνειακών να επηρεάστηκε από το γεγονός ότι, σε περίπτωση παρατυπιών, είναι δυνατό να ανακύψει θέμα δικής τους ευθύνης.

70. Όπως ακριβώς και η Επιτροπή, έτσι και εγώ θεωρώ ότι η αποδεικτική αξία της εκθέσεως της 19ης Μαρτίου 1999 δεν μπορεί να θέσει υπό αμφισβήτηση τις διαπιστώσεις των υπαλλήλων του ΕΓΤΠΕ.

71. Πρώτον, μεταξύ των διαφόρων εγγράφων που έχουν κατατεθεί από την Ιταλική Δημοκρατία υφίστανται πολυάριθμα αντιφάσκοντα μεταξύ τους στοιχεία. Έτσι, όσον

53 — Παράρτημα Α10 του δικογράφου της προσφυγής (στο εξής: έκθεση της 19ης Μαρτίου 1999).

54 — Βλ. την έκθεση της 19ης Μαρτίου 1999 (σημείο 1.3) και την έκθεση του τελωνείου του Terni, της 12ης Φεβρουαρίου 1999, περί του ουσιαστικού ελέγχου που διενεργήθηκε στις 5 Δεκεμβρίου 1996 στην επιχείρηση Federici SpA όσον αφορά παρτίδα εμπορευμάτων διασαφηθείσα ως EX-T1 αριθ. 82, της 5ης Δεκεμβρίου 1996 (παράρτημα 6 του υπομνήματος αντικρούσεως).

55 — Βλ. έκθεση της 19ης Μαρτίου 1999 (σκέψη 2.3).

56 — Υπόμνημα αντικρούσεως (σημεία 38 έως 41).

αφορά τους υλικούς ελέγχους που έγιναν στο τελωνείο της Πίζας, οι ερωτηθέντες το 1999 υπάλληλοι βεβαιώνουν ότι έφτασαν μέχρι το βάθος του φορτηγού αυτοκινήτου και μέτρησαν όλα τα αποτελούντα το φορτίο κιβώτια [57]. Όμως, στο έγγραφό του της 10ης Νοεμβρίου 1997 [58], ο κεντρικός διευθυντής της διευθύνσεως τελωνειακών υπηρεσιών είχε σαφώς αναγνωρίσει ότι ο διενεργηθείς στην Πίζα έλεγχος ήταν μερικός, υπό την έννοια ότι οι τελωνειακοί δεν είχαν ελέγξει το σύνολο του φορτίου. Ομοίως, καθ' όσον αφορά τους διενεργηθέντες στο τελωνείο του Viareggio, ελέγχους, οι ερωτηθέντες το 1999 τελωνειακοί διατείνονται ότι μετέβησαν στους χώρους της επιχειρήσεως με το δικό τους υπηρεσιακό όχημα [59]. Όμως, στο έγγραφό του της 10ης Νοεμβρίου 1997, ο κεντρικός διευθυντής της διευθύνσεως των τελωνειακών υπηρεσιών είχε ρητώς αναγνωρίσει ότι «το πρόβλημα των υπηρεσιακών οχημάτων των τελωνείων είναι οξύτατο τη στιγμή αυτή όσον αφορά τη χώρα μας: τίθεται στο πλαίσιο του προγράμματος δραστικής μειώσεως των εξόδων και των δαπανών συντηρήσεως των υπηρεσιακών οχημάτων κάθε δημοσίας υπηρεσίας. [...] Ενδεδειγμένη λύση για το πρόβλημα αυτό δεν μπορεί να εξευρεθεί [οπότε] η Επιτροπή δεν μπορεί να λάβει, αντικειμενικώς, αυτό υπόψη της» [60].

72. Αντίθετα προς ό,τι υποστηρίζει η Ιταλική Δημοκρατία [61], αυτές οι διάφορες αντιφάσεις δεν δικαιολογούνται από το ότι η Επιτροπή διαβίβασε στις ιταλικές αρχές τα αποτελέσματα των ελέγχων της με καθυστέρηση. Πράγματι, έχει ήδη διαπιστωθεί ότι η Επιτροπή είχε γνωστοποιήσει το αποτέλεσμα των ελέγχων της εντός εύλογης προθεσμίας και ότι σ' αυτές τις γνωστοποιήσεις περιγράφονταν επακριβώς οι προσαρτόμενες στις ιταλικές αρχές παρατυπίες [62]. Επομένως, τον Σεπτέμβριο του 1997, οι ιταλικές αρχές είχαν στη διάθεσή τους το σύνολο των στοιχείων που ήσαν αναγκαία για να αμφισβητήσουν το υποστατό των διαπιστωθέντων από τις υπηρεσίες της Επιτροπής γεγονότων.

73. Δεύτερον, φρονώ ότι η αποδεικτική αξία της εκθέσεως της 19ης Μαρτίου 1999 πρέπει να σχετικοποιηθεί, και τούτο λόγω του πλαισίου εντός του οποίου αυτή συντάχθηκε. Το πλαίσιο αυτό περιγράφεται από την Ιταλική Δημοκρατία στο υπόμνημά της απαντήσεως [63].

74. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, κατ' αρχάς, ήταν πεπεισμένη ότι οι διενεργηθέντες στην εθνική επικράτεια έλεγχοι ήσαν σύμφωνοι προς τα κριτήρια των κανονισμών 386/90 και 2221/95. Σύμφωνα με τις διευκρινίσεις της, «μόλις στις αρχές του 1999, συνειδητοποίησε η Ιταλική Κυβέρνηση την πρόθεση της Επιτροπής να εφαρμόσει μια σημαντική οικονομική διόρθωση και ότι η Ιταλική Κυβέρνηση έκρινε αναγκαίο, προκειμένου να λάβει γνώση περισσοτέρων στοιχείων και να ενημερωθεί καλύτερα σχετικά με τα γεγονότα, να προβεί σε επιθεώρηση» [64].

57 — Βλ. έκθεση της 19ης Μαρτίου 1999 (σημείο 2.3).

58 — Το προπαρατεθέν έγγραφο των ιταλικών αρχών (σημείο 3.4, τρίτο εδάφιο).

59 — Βλ. την έκθεση του τελωνείου του Viareggio, της 10ης Φεβρουαρίου 1999, σημείο Α (παράρτημα 5 του υπομνήματος αντικρούσεως).

60 — Το προπαρατεθέν έγγραφο των ιταλικών αρχών (σημείο 7, αντιπροτελευταίο και προτελευταίο εδάφιο) (ελεύθερη μετάφραση).

61 — Δικόγραφο της προσφυγής (σημείο 7) και υπόμνημα απαντήσεως (σ. 3).

62 — Βλ. σημεία 46 έως 49 των παρουσών προτάσεων.

63 — Σημείο 4.

64 — Idem.

75. Σχετικώς προκύπτει ότι η έκθεση της 19ης Μαρτίου 1999 καταρτίστηκε σε ένα χρονικό σημείο κατά το οποίο οι ιταλικές αρχές γνώριζαν ότι η Επιτροπή σχεδίαζε να επιβάλει κατ' αποκοπήν διόρθωση αναφορικά με τις δαπάνες τις σχετικές με τις επιστροφές κατά την εξαγωγή. Επιπλέον, δεν πρέπει να παροράται το γεγονός ότι οι ερωτηθέντες το 1999 τελωνειακοί ευρίσκονταν σε μια ιδιάζουσα κατάσταση, εφόσον η συμπεριφορά τους κατά τους υλικούς ελέγχους ευθέως αμφισβητούνταν από τις υπηρεσίες της Επιτροπής. Σε μια τέτοια αλληλουχία, νομίζω ότι ουδείς μπορεί να αποκλείσει την πιθανότητα παρεισφρήσεως λαθών στις δηλώσεις των κυρίως ενδιαφερομένων.

76. Τρίτον, θεωρώ νομικώς εσφαλμένο να αποδοθεί στις δηλώσεις των ερωτηθέντων το 1999 τελωνειακών αποδεικτική δύναμη αντίστοιχη προς αυτήν των συνταχθέντων από τους υπαλλήλους της Επιτροπής πρακτικών. Πράγματι, οι επίμαχες δηλώσεις δεν είναι δυνατό να χαρακτηριστούν, αυτές καθεαυτές, ως «πρακτικά». Ένα πρακτικό αποτελεί επίσημη πράξη με την οποία η αρμόδια αρχή διαπιστώνει, κυρίως, το *υποστατό* γεγονότος συνεπαγομένου έννομες συνέπειες[65]. Πάντως, εν προκειμένω, οι ερωτηθέντες τελωνειακοί δεν αμφισβήτησαν το υποστατό των επιμάχων ελεγκτικών ενεργειών. Σύμφωνα με τα ίδια τους τα λόγια, απλώς «επανέλαβαν, επειδή το ζήτησαν [επιθεωρητές του Υπουργείου Οικονομικών], τις ενέργειες στις οποίες είχε παραστεί [...] η Επιτροπή»[66]. Επομένως, υφίστανται αντικειμενικοί και νομικοί λόγοι ώστε να θεωρηθεί ότι τέτοιες βεβαιώσεις δεν είναι δυνατό να συνιστούν μια περί του αντιθέτου απόδειξη γεγονότων διαπιστωθέντων από υπάλληλο της Επιτροπής κατά την άσκηση των καθηκόντων του.

77. Εν πάση περιπτώσει, θεωρώ ότι τα περιεχόμενα στην έκθεση της 19ης Μαρτίου 1999 στοιχεία δεν είναι αρκετά για να εξαλειφθούν οι αμφιβολίες ως προς τη θέσπιση ενός καταλλήλου και αποτελεσματικού συνόλου μέτρων ελέγχου. Έστω και αν υποτεθεί ότι γίνεται δεκτή η αποδεικτική της ισχύς, η έκθεση αυτή θα επέτρεπε απλώς να διαπιστωθεί ότι ορισμένοι από τους διενεργηθέντες σε ορισμένα τελωνεία έλεγχοι πληρούσαν τα προβλεπόμενα από τους κανονισμούς 386/90 και 2221/95 κριτήρια. Όμως, η Επιτροπή μνημονεύει άλλες παρατυπίες τις οποίες ούτε αμφισβητεί ούτε ελαχιστοποιεί η Ιταλική Δημοκρατία.

78. Η Ιταλική Κυβέρνηση δεν υπέβαλε κανένα στοιχείο ικανό να κλονίσει τις διαπιστώσεις της Επιτροπής σχετικά με την ανεπάρκεια των διενεργηθέντων στα λοιπά τελωνεία ελέγχων. Ομοίως, δεν απέδειξε ότι το ποσοστό του απαιτούμενου από το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 386/90 ποσοστό του 5 % είχε επιτευχθεί στο τελωνείο του Τρεβίζο. Ούτε άλλωστε η εν λόγω Κυβέρνηση απέδειξε ότι τα συνταχθέντα από τους τελωνειακούς πρακτικά ήσαν αρκούντως λεπτομερή, κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 2221/95. Τέλος, η Ιταλική Δημοκρατία δεν παρέσχε κανένα αποδεικτικό στοιχείο που να επιτρέπει να συναχθεί ότι οι επισημανθείσες από την Επιτροπή παρατυπίες είχαν πράγματι παύσει να υφίστανται από τις αρχές του 1997.

65 — Βλ. υπό την έννοια αυτή, Le Petit Robert, Dictionnaire de la langue française, Paris, éd. Dictionnaires Le Robert, 1999.

66 — Βλ. την έκθεση της 19ης Μαρτίου 1999 (σημείο 2.3, πρώτο εδάφιο).

79. Υπό τις συνθήκες αυτές, φρονώ ότι η Ιταλική Δημοκρατία δεν μπόρεσε να αποδείξει την ύπαρξη ενός αξιόπιστου και λειτουργικού συστήματος ελέγχων. Επομένως, προτείνω στο Δικαστήριο να απορρίψει τον τρίτο λόγο ακυρώσεως.

4. Όσον αφορά το ποσό της διορθώσεως

80. Με τον τέταρτο λόγο της, η Ιταλική Δημοκρατία αμφισβητεί το ποσό της επιβληθείσας από την Επιτροπή διορθώσεως. Θεωρεί ότι το ποσό αυτό είναι υπερβολικό, και τούτο για δύο σειρές λόγων.

81. Αφενός, η επίδικη διόρθωση είναι υπερβολική εφόσον καλύπτει τις επιστροφές κατά την εξαγωγή που χορηγήθηκαν επί τέσσερα κατά σειρά έτη, δηλαδή τα οικονομικά έτη 1995 έως 1998. Όμως, οι διενεργηθείσες από την Επιτροπή επιθεωρήσεις αφορούσαν αποκλειστικώς ενέργειες που είχαν γίνει εντός διαστήματος μικροτέρου του ενός έτους (Απρίλιος 1996 και Δεκέμβριος 1996). Αφετέρου, η επίδικη διόρθωση είναι υπερβολική διότι καλύπτει το σύνολο των επιστροφών κατά την εξαγωγή. Στο μέτρο που ο κανονισμός 386/90 επιβάλλει οι υλικοί έλεγχοι να αφορούν αποκλειστικώς το 5 % των σχετικών συναλλαγών, η διόρθωση έπρεπε να ισχύσει για το 5 % των χορηγηθεισών κατά τα επίμαχα οικονομικά έτη επιστροφών κατά την εξαγωγή.

82. Προκειμένου περί του πρώτου επιχειρήματος, έχει διαπιστωθεί ότι από τους διενεργηθέντες από την Επιτροπή ελέγχους απεκαλύφθησαν σοβαρά κενά στο ιταλικό σύστημα ελέγχου, αναφορικά με τα οικονομικά έτη 1995 και 1996 [67]. Εξάλλου, η Επιτροπή παρέσχε στοιχεία από τα οποία καταφαίνεται ότι οι παραλείψεις αυτές εξακολούθησαν να υφίστανται καθ' όλην τη διάρκεια των οικονομικών ετών 1997 και 1998 [68]. Δεδομένου ότι η Ιταλική Κυβέρνηση δεν απέδειξε ότι οι διαπιστώσεις ήσαν εσφαλμένες, ήταν λογικό η επίδικη διόρθωση να καλύπτει την περίοδο από 1995 έως 1998. Επομένως, το πρώτο επιχείρημα πρέπει να απορριφθεί.

83. Ούτε το δεύτερο επιχείρημα είναι δυνατόν να γίνει δεκτό.

84. Αφενός, με το επιχείρημα αυτό παραγνωρίζονται πλήρως οι κατευθυντήριες γραμμές που έχουν ορισθεί με την έκθεση Belle. Όπως έχω προείπει, με την έκθεση Belle καθορίζονται κατηγορίες κατ' αποκοπήν διορθώσεων οι οποίες είναι καταταγμένες βάσει διαφόρων στοιχείων. Τα στοιχεία αυτά αφορούν τη σοβαρότητα των διαπιστωθεισών παραλείψεων, τον συγκεκριμένο ή γενικό χαρακτήρα τους, την αδυναμία των μέτρων να αντιμετωπίσουν την απάτη, το γεγονός ότι οι ιταλικές αρχές ταχέως διόρθωσαν (ή όχι) τις διαπιστωθείσες παρατυπίες ή ότι οι παραλείψεις συνδέονταν (ή μη) με

67 — Βλ. σημεία 66 και 78 των παρουσών προτάσεων.
68 — Βλ. σημεία 67 και 78 των παρουσών προτάσεων.

δυσχέρειες ερμηνείας των κοινοτικών κειμένων.

85. Όμως, η επιχειρηματολογία της Ιταλικής Κυβερνήσεως καταλήγει στο να καταργεί το σύνολο αυτών των κριτηρίων. Υποστηρίζοντας ότι η επίδικη διόρθωση έπρεπε να περιοριστεί στο 5 % των επιστροφών κατά την εξαγωγή, επειδή οι υλικοί έλεγχοι πρέπει να αφορούν μόνο το 5 % των συναλλαγών, η επιχειρηματολογία της Ιταλικής Κυβερνήσεως έχει ως αποτέλεσμα την εφαρμογή μιας κατ' αποκοπήν διορθώσεως 5 % σε κάθε περίπτωση. Επομένως, μια τέτοια διόρθωση θα υποκαθιστούσε ομοιομόρφως τα θεσπισθέντα με την έκθεση Belle κριτήρια.

86. Εξάλλου, με την επιχειρηματολογία της Ιταλικής Κυβερνήσεως παραγνωρίζεται και η οικονομία του συστήματος ελέγχου των χρηματοδοτουμένων από το ΕΓΤΠΕ πράξεων.

87. Πρέπει να υπομνησθεί ότι οι σχετικοί με τη χρηματοδότηση της κοινής γεωργικής πολιτικής κανόνες απαιτούν όπως όλες οι χρηματοδοτικές παρεμβάσεις πραγματοποιούνται σύμφωνα με τους κοινοτικούς κανόνες. Όσον αφορά τις επιστροφές κατά την εξαγωγή, τούτο σημαίνει ότι το *σύνολο* των επιστροφών πρέπει να πληροί τα κριτήρια των ισχυόντων κανονισμών [69]. Είναι ωστόσο προφανές ότι οι εθνικές αρχές δεν μπορούν να διενεργούν υλικούς ελέγχους επί του συνόλου των γεωργικών προϊόντων. Αυτός είναι ακριβώς και ο λόγος για τον οποίο ο κανονισμός 386/90 προβλέπει ότι οι έλεγχοι αυτοί πρέπει να γίνονται δειγματοληπτικώς και να αφορούν δείγματα 5 % των συναλλαγών. Επομένως, το σύστημα ελέγχου ερείδεται στον κανόνα της «αντιπροσωπευτικότητας», υπό την έννοια ότι το αποτέλεσμα των πράγματι διενεργουμένων ελέγχων (5 % των περιπτώσεων) θεωρείται ότι αντικατοπτρίζει την κατάσταση σχετικά με το σύνολο των αιτήσεων επιστροφών κατά την εξαγωγή.

88. Πάντως, η επιχειρηματολογία της Ιταλικής Κυβερνήσεως παραγνωρίζει την αρχή αυτή. Υποστηρίζοντας ότι η επίδικη διόρθωση έπρεπε να έχει περιοριστεί στο 5 % των επιστροφών κατά την εξαγωγή, η Ιταλική Δημοκρατία λησμονεί ότι οι διαπιστωθείσες κατά τους πράγματι διενεργηθέντες ελέγχους παραλείψεις λογίζονται ως αφορώσες όλες τις λοιπές περιπτώσεις αιτήσεων επιστροφών κατά την εξαγωγή. Στην πραγματικότητα, η προβληθείσα από την Ιταλική Δημοκρατία επιχειρηματολογία σημαίνει ότι μόνο το 5 % των αιτήσεων επιστροφών κατά την εξαγωγή πρέπει να πληροί τα κριτήρια των κοινοτικών κανόνων. Όπως είναι πρόδηλο, ένα τέτοιο επιχείρημα δεν μπορεί να γίνει δεκτό.

89. Κατά συνέπεια, προτείνω στο Δικαστήριο να απορρίψει τον τέταρτο λόγο ακυρώσεως.

69 — Οι προϋποθέσεις χορηγήσεως των επιστροφών κατά την εξαγωγή έχουν ρυθμισθεί με τους διάφορους κατά τομείς κανονισμούς που εφαρμόζονται στο πεδίο της κοινής γεωργικής πολιτικής (βλ., π.χ., τα κείμενα που παρατίθενται με το άρθρο 1 του κανονισμού 3665/87).

III — Οι επιστροφές κατά την εξαγωγή (ελαιόλαδο)

A — *Νομικό πλαίσιο*

90. Το άρθρο 9, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 23, παράγραφος 2, ΕΚ) προβλέπει:

«Οι διατάξεις του κεφαλαίου 1, τμήμα 1 [κατάργηση των τελωνειακών δασμών μεταξύ των κρατών μελών], και του κεφαλαίου 2 [κατάργηση των ποσοτικών περιορισμών μεταξύ των κρατών μελών] του παρόντος τίτλου εφαρμόζονται στα προϊόντα καταγωγής κρατών μελών, καθώς και στα προϊόντα προελεύσεως τρίτων χωρών που βρίσκονται σε ελεύθερη κυκλοφορία εντός των κρατών μελών.»

91. Οι επιστροφές κατά την εξαγωγή του κοινοτικού ελαιολάδου προβλέπονται από τον κανονισμό 136/66/ΕΟΚ [70], σύμφωνα με τις εκτελεστικές λεπτομέρειες που έχουν θεσπισθεί με τον κανονισμό 3665/87. Το άρθρο 8 του κανονισμού 3665/87 προβλέπει:

«1. Η επιστροφή χορηγείται μόνο για προϊόντα που βρίσκονται σε μία από τις καταστάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 9, παράγραφος 2, της Συνθήκης, ακόμη και αν οι συσκευασίες δεν ανταποκρίνονται σ' αυτούς τους όρους.

[...]

2. Κατά την εξαγωγή συνθέτων προϊόντων για τα οποία χορηγείται επιστροφή καθορισμένη βάσει ενός η περισσοτέρων συστατικών τους, η αναλογούσα σε αυτό ή αυτά επιστροφή χορηγείται εφόσον το ή τα συστατικά βάσει των οποίων ζητείται αυτή, ανταποκρίνονται στους όρους που αναφέρονται στο άρθρο 9, παράγραφος 2, της Συνθήκης.

Η επιστροφή χορηγείται επίσης στην περίπτωση που το ή τα συστατικά, βάσει των οποίων ζητείται η επιστροφή, βρίσκονται σε μία από τις καταστάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 9, παράγραφος 2, της Συνθήκης, αλλά δεν βρίσκονται πλέον σε μία απ' αυτές τις καταστάσεις αποκλειστικά και μόνον εξαιτίας της ενσωμάτωσής τους σε άλλα προϊόντα.

3. Για την εφαρμογή της παραγράφου 2, θεωρούνται ως επιστροφές καθορισμένες βάσει ενός συστατικού, οι επιστροφές που εφαρμόζονται για:

— τα προϊόντα που υπάγονται στον τομέα των σιτηρών, των αυγών, του ρυζιού, της ζάχαρης, του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων, εξαγόμενα υπό τη μορφή των εμπορευμάτων που αναφέρονται στο άρθρο 1 του κανονι-

70 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 1966, περί δημιουργίας κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα των λιπαρών ουσιών (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/002, σ. 33).

σμού (ΕΟΚ) 3035/80 [του Συμβουλίου της 11ης Νοεμβρίου 1980, περί καθορισμού των γενικών κανόνων που αφορούν τη χορήγηση επιστροφών κατά την εξαγωγή και των κριτηρίων καθορισμού του ύψους αυτών, για ορισμένα γεωργικά προϊόντα εξαγόμενα υπό μορφή εμπορευμάτων μη υπαγομένων στο παράρτημα ΙΙ της Συνθήκης, τους γενικούς κανόνες σχετικά με τη χορήγηση επιστροφών κατά την εξαγωγή και τα κριτήρια καθορισμού του ύψους τους (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/031, σ. 195)],

— η λευκή ζάχαρη και η ακατέργαστη ζάχαρη που υπάγονται στην κλάση 1701 της συνδυασμένης ονοματολογίας, η γλυκόζη και το σιρόπι γλυκόζης που υπάγονται στις διακρίσεις 1702 30 51, 1702 30 59, 1702 30 91, 1701 30 99, 1702 40 90, 1702 90 50 της συνδυασμένης ονοματολογίας, η ισογλυκόζη που υπάγεται στις διακρίσεις 1702 30 10, 1702 40 10, 1702 60 10 και 1702 90 30 της συνδυασμένης ονοματολογίας και τα σιρόπια ζαχαρότευτλων και ζαχαροκάλαμου που υπάγονται στις διακρίσεις 1702 60 90 και 1702 90 90 της συνδυασμένης ονοματολογίας, που χρησιμοποιούνται στα προϊόντα που απαριθμούνται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΟΚ) 426/86 [του Συμβουλίου, της 24ης Φεβρουαρίου 1986, για την κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα των μεταποιημένων οπωροκηπευτικών (ΕΕ L 49, σ. 1)],

— τα προϊόντα που ανήκουν στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων και της ζάχαρης, εξαγόμενα υπό μορφή προϊόντων που υπάγονται στις διακρίσεις 0402 10 91 έως 99, 0402 29, 0402 99, 0403 10 31 έως 39, 0403 90 31 έως 39, 0403 90 61 έως 69, 0404 10 19 και 99, 0404 90 51 έως 99 της συνδυασμένης ονοματολογίας,

— τα προϊόντα που ανήκουν στον τομέα των σιτηρών εξαγόμενα υπό μορφή προϊόντων που υπάγονται στις διακρίσεις 2309 10 11 έως 70, 2309 90 31 έως 70 της συνδυασμένης ονοματολογίας και αναφέρονται στο παράρτημα Α του κανονισμού (ΕΟΚ) 2727/75 [του Συμβουλίου, της 29ης Οκτωβρίου 1975, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα των σιτηρών (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/013, σ. 158)],

— τα προϊόντα που ανήκουν στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων, εξαγόμενα υπό μορφή προϊόντων που υπάγονται στις διακρίσεις 2309 10 11 έως 70, 2309 90 31 έως 70 της συνδυασμένης ονοματολογίας και αναφέρονται στο άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 [του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1968, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/003, σ. 82)].»

Β — *Πραγματικά περιστατικά*

92. Κατά τη διάρκεια επιθεωρήσεως διενεργηθείσας μεταξύ 2 και 6 Δεκεμβρίου 1996, οι υπηρεσίες της Επιτροπής διαπίστωσαν ότι ορισμένα τελωνεία (μεταξύ των οποίων της

Πίζας και του Viareggio) χορηγούσαν επιστροφές κατά την εξαγωγή για το κοινοτικό ελαιόλαδο που είχε ενσωματωθεί σε ελαιόλαδο προελεύσεως τρίτης χώρας (συγκεκριμένα της Τυνησίας), και το οποίο είχε καταστεί αγνότερο υπό το καθεστώς της ενεργητικής τελειοποιήσεως.

93. Η Επιτροπή θεώρησε ότι στην περίπτωση αυτή δεν ήταν δυνατή η χορήγηση επιστροφών κατά την εξαγωγή για τον λόγο ότι το ελαιόλαδο δεν περιλαμβανόταν μεταξύ των προϊόντων που απαριθμούνται στο άρθρο 8, παράγραφος 2, του κανονισμού 3665/87. Στις 14 Ιανουαρίου 1997, η Επιτροπή ζήτησε από τις ιταλικές αρχές να προβούν στην ανάκτηση των χορηγηθέντων ποσών. Το 1998, το εν λόγω κοινοτικό όργανο ενημέρωσε επισήμως την Ιταλική Δημοκρατία ότι θα προέβαινε, όσον αφορά το θέμα αυτό, σε σχετική χρηματική διόρθωση. Η επιβληθείσα διόρθωση ανέρχεται σε 2 957 721 060 ITL. Η Επιτροπή εξήρεσε της κοινοτικής χρηματοδοτήσεως το σύνολο των πληρωμών που είχαν γίνει στο πλαίσιο των επιστροφών κατά την εξαγωγή αναφορικά με τις επίμαχες ποσότητες ελαιολάδου.

Γ — *Τα επιχειρήματα της Ιταλικής Δημοκρατίας*

94. Η Ιταλική Δημοκρατία αμφισβητεί την επιβληθείσα διόρθωση.

95. Υποστηρίζει ότι το κοινοτικό ελαιόλαδο, έστω και αναμεμειγμένο με ελαιόλαδο καταγωγής τρίτης χώρας, εμπίπτει στο άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 3665/87 και δύναται, ως εκ τούτου, να τύχει επιστροφής κατά την εξαγωγή. Πράγματι, το ελαιόλαδο αποτελεί βασικό προϊόν που μπορεί να εμφανίζεται τόσο ως τελικό προϊόν όσο και ως συστατικό, δεδομένου ότι οι ανάμειξη δεν μεταβάλλει ούτε τη χημική σύνθεση ούτε τα θρεπτικά χαρακτηριστικά του. Το άρθρο 8, παράγραφοι 2 και 3, δεν τυγχάνει εν προκειμένω εφαρμογής εφόσον δεν πρόκειται για σύνθετο, κατά την έννοια των διατάξεων αυτών, προϊόν. Το γεγονός ότι το ελαιόλαδο αναμίχθηκε με άλλα έλαια ουδεμία έχει σημασία.

Δ — *Εκτίμηση*

96. Όπως ακριβώς και η Επιτροπή, έτσι κι εγώ δυσχεραίνομαι να εννοήσω την επιχειρηματολογία της Ιταλικής Δημοκρατίας. Η τελευταία φαίνεται να υποστηρίζει ότι, στο μέτρο που το ελαιόλαδο είναι δυνατό να εμφανίζεται τόσο ως τελικό προϊόν όσο και ως συστατικό, πρέπει απαρεγκλίτως να εμπίπτει στο άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 3665/87 και, για τον λόγο αυτόν, να τυγχάνει επιστροφών κατά την εξαγωγή.

97. Επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι το άρθρο 8 του κανονισμού 3665/87 προβαίνει σε διάκριση ανάλογα με τη φύση του οικείου προϊόντος.

98. Η παράγραφος 1 αφορά την περίπτωση κατά την οποία τα προϊόντα εξάγονται, στη φυσική τους κατάσταση, με προορισμό τρίτη χώρα. Στην περίπτωση αυτή, η παράγραφος 1, η οποία συμπληρώνει το σύστημα των επιστροφών κατά την εξαγωγή που προβλέπεται από τους κατά τομείς κανονισμούς [71], διευκρινίζει ότι η επιστροφή χορηγείται μόνο εφόσον το προϊόν πληροί τις προδιαγραφές του άρθρου 9, παράγραφος 2, της Συνθήκης. Επομένως, πρέπει το προϊόν να είναι καταγωγής κράτους μέλους ή, εφόσον δεν συμβαίνει κάτι τέτοιο, να έχει τεθεί σε ελεύθερη κυκλοφορία, κατά την έννοια του άρθρου 10, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 24 ΕΚ) [72].

99. Αντιθέτως, οι παράγραφοι 2 και 3 καλύπτουν την περίπτωση κατά την οποία το προϊόν είναι σύνθετο, δηλαδή σύγκειται από διάφορα στοιχεία. Στην περίπτωση αυτή, η επιστροφή κατά την εξαγωγή καθορίζεται όχι με βάση το ίδιο το προϊόν αλλά σε αναφορά με τα διάφορα βασικά προϊόντα από τα οποία σύγκειται [73]. Η παράγραφος 2 προβλέπει ότι, για τη χορήγηση της κατ' αυτόν τον τρόπο εξατομικευμένης επιστροφής, το συστατικό στοιχείο πρέπει να πληροί τις προδιαγραφές του άρθρου 9, παράγραφος 2, της Συνθήκης. Εξάλλου, στην παράγραφο 3 περιλαμβάνεται περιοριστικός κατάλογος των προϊόντων για τα οποία οι επιστροφές θεωρούνται ως καθοριζόμενες ενόψει ενός συστατικού στοιχείου [74]. Επομένως, για να τύχει ένα προϊόν επιστροφής, πρέπει το συστατικό να περιλαμβάνεται στον κατάλογο των επιλεγέντων προϊόντων και να είναι καταγωγής κράτους μέλους ή, εφόσον κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει, να έχει τεθεί σε ελεύθερη κυκλοφορία εντός της Κοινότητας.

100. Σε αντίθεση με την Ιταλική Δημοκρατία, θεωρώ ότι το ελαιόλαδο δεν μπορεί γενικώς να θεωρείται ως τελικό προϊόν, κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 3665/87. Όπως η ίδια η προσφεύγουσα έχει ισχυριστεί, το ελαιόλαδο μπορεί να εμφανίζεται είτε ως τελικό προϊόν είτε ως βασικό στοιχείο στη σύνθεση ενός άλλου προϊόντος. Στην πρώτη περίπτωση, το ελαιόλαδο εμπίπτει στο πεδίο του άρθρου 8, παράγραφος 1, ενώ, στη δεύτερη περίπτωση, υπάγεται στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 8, παράγραφοι 2 και 3.

101. Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι το επίμαχο ελαιόλαδο αναμείχθηκε με ελαιόλαδο καταγωγής τρίτης χώρας (της Τυνησίας) έχον τεθεί υπό το κοινοτικό καθεστώς ενεργητικής τελειοποιήσεως. Επομένως, το επίμαχο έλαιο εμφανίζεται ως ένα βασικό προϊόν αποτελούν στοιχείο της συνθέσεως ενός άλλου προϊόντος. Για να μπορέσει να αποτελέσει αντικείμενο επιστροφής κατά την εξαγωγή, το εν λόγω προϊόν πρέπει, όπως είναι επόμενο, να πληροί τις προδιαγραφές του άρθρου 8, παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού 3665/87.

102. Όμως, όπως έχει υπογραμμίσει η Επιτροπή, το επίμαχο έλαιο δεν πληροί το κριτήριο της παραγράφου 3. Δεν περιλαμβάνεται στον περιοριστικό κατάλογο των προϊό-

71 — Πρόκειται για τους κατά τομείς κανονισμούς που έχουν εκδοθεί στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής. Έτσι, καθ' όσον αφορά το ελαιόλαδο, το άρθρο 1 του κανονισμού 3665/87 παραπέμπει στις σχετικές διάταξεις του κανονισμού 136/66.

72 — Σύμφωνα με το άρθρο αυτό «θεωρούνται ότι ευρίσκονται σε ελεύθερη κυκλοφορία εντός κράτους μέλους τα προϊόντα προελεύσεως τρίτων χωρών για τα οποία έχουν τηρηθεί οι διατυπώσεις εισαγωγής και εισπραχθεί σ' αυτό το κράτος μέλος οι απαιτούμενοι δασμοί και φορολογικές επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος και για τα οποία δεν έχουν επιστραφεί ολικώς ή μερικώς αυτοί οι δασμοί και επιβαρύνσεις».

73 — Έκτη αιτιολογική σκέψη.

74 — Idem.

ντων για τα οποία οι επιστροφές θεωρούνται ότι έχουν καθορισθεί λόγω ενός συστατικού. Ο κατάλογος αυτός, ο οποίος περιγράφεται στο σημείο 91 των παρουσών προτάσεων, δεν περιλαμβάνει το μνημονευόμενο από τον κανονισμό 136/66 ελαιόλαδο. Κατά συνέπεια, φρονώ ότι ορθώς η Επιτροπή απέκλεισε τις πληρωμές που έγιναν ως επιστροφές κατά την εξαγωγή αναφορικά με τις επίμαχες ποσότητες ελαιολάδου.

103. Στο μέτρο που η Ιταλική Δημοκρατία δεν προβάλλει κανένα άλλο επιχείρημα για να αμφισβητήσει την επιβληθείσα διόρθωση, προτείνω στο Δικαστήριο να απορρίψει τον σχετικό λόγο ακυρώσεως.

IV — Η πώληση των ευρισκομένων στην κατοχή των οργανισμών παρεμβάσεως αλκοολών

Α — *Αλληλουχία και νομικό πλαίσιο*

104. Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 822/87 του Συμβουλίου, της 16ης Μαρτίου 1987 [75], σκοπεί στην πραγματοποίηση των στόχων της κοινής γεωργικής πολιτικής στον αμπελοοινικό τομέα και, ιδίως, στη σταθεροποίηση των αγορών. Στο άρθρο του 37 προβλέπει ότι η διάθεση των κατεχομένων από τους οργανισμούς παρεμβάσεως αλκοολών δεν πρέπει να διαταράσσει τις αγορές αλκοόλης και αλκοολούχων ποτών που παράγονται στην Κοινότητα. Κατά συνέπεια, κάθε φορά που μια τέτοια διάθεση είναι δυνατόν να προκαλέσει διαταραχές στις αγορές, τούτο πρέπει να γίνει σε άλλους τομείς, όπως, μεταξύ άλλων, στον τομέα των καυσίμων. Εξάλλου, η διάθεση αλκοολών πρέπει να γίνεται στο πλαίσιο των διαδικασιών δημοπρατήσεως [76], σύμφωνα με τη διαδικασία του κανονισμού (ΕΟΚ) 1780/89 της Επιτροπής, της 21ης Ιουνίου 1989 [77].

105. Ο κανονισμός αυτός προβλέπει ορισμένα συστήματα δημοπρατήσεως, ανάλογα με τη χρήση και τον προορισμό της σχετικής αλκοόλης [78]. Προκειμένου περί της ειδικής δημοπρασίας που εφαρμόζεται εν προκειμένω, το άρθρο 20 προβλέπει ότι η Επιτροπή θέτει σε κίνηση τη διαδικασία δημοσιεύοντας στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* σχετική προκήρυξη, όπου περιέχονται οι λεπτομέρειες σχετικά με την υποβολή της προσφοράς καθώς και η συγγραφή των σχετικών υποχρεώσεων. Καταρχήν, η δημοπρασία κατακυρώνεται στον υποβαλόντα την υψηλότερη προσφορά. Σύμφωνα με το άρθρο 24, παράγραφος 2, ο ανάδοχος οφείλει, εντός προθεσμίας είκοσι ημερών, να συστήσει «εγγύηση ορθής εκτελέσεως» προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η αλκοόλη θα χρησιμοποιηθεί για τους περιγραφόμενους στην προκήρυξη της δημοπρασίας σκοπούς. Το άρθρο 33 διευκρινίζει ότι η πραγματική

75 — Κανονισμός περί κοινής οργανώσεως της αμπελοοινικής αγοράς (ΕΕ L 84, σ. 1). Βλ. τέταρτη αιτιολογική σκέψη.

76 — Άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3877/88 του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 1988, για τη θέσπιση γενικών κανόνων σχετικά με τη διάκριση των αλκοολών που λαμβάνονται από τις αποστάξεις που αναφέρονται στα άρθρα 35, 36 και 39 του κανονισμού (ΕΟΚ) 822/87 και βρίσκονται στην κατοχή των οργανισμών παρέμβασης (ΕΕ L 346, σ. 7).

77 — Κανονισμός για τη θέσπιση των λεπτομερειών εφαρμογής σχετικά με τη διάθεση των αλκοολών που λαμβάνονται από τις αποστάξεις που αναφέρονται στα άρθρα 35, 36 και 39 του κανονισμού (ΕΟΚ) 822/87 του Συμβουλίου και βρίσκονται στην κατοχή των οργανισμών παρέμβασης (ΕΕ L 178, σ. 1). Το κείμενο αυτό αντικαταστάθηκε, ύστερα από τις 27 Φεβρουαρίου 1993, από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 377/93 της Επιτροπής, της 12ης Φεβρουαρίου 1993 (ΕΕ L 43, σ. 6). Όμως, μόνο ο κανονισμός 1780/89 τυγχάνει εν προκειμένω εφαρμογής.

78 — Άρθρο 1, παράγραφος 1.

χρησιμοποίηση της αλκοόλης για τους περιλαμβανόμενους στη σχετική προκήρυξη σκοπούς αποτελεί κύρια επιταγή κατά την έννοια του άρθρου 20 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2220/85 της Επιτροπής, της 22ας Ιουλίου 1985, για τον καθορισμό των κοινών λεπτομερειών εφαρμογής του καθεστώτος εγγυήσεων για τα γεωργικά προϊόντα [79].

106. Ο κανονισμός 2220/85 περιλαμβάνει τις διατάξεις που διέπουν το καθεστώς των εγγυήσεων που επιβάλλονται από διάφορους κανονισμούς στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής [80]. Σύμφωνα με το άρθρο του 20, μια υποχρέωση μπορεί να ενέχει πρωτογενείς, δευτερογενείς ή τριτογενείς απαιτήσεις: μια πρωτογενής απαίτηση είναι μια απαίτηση, θεμελιώδης για τους στόχους του κανονισμού που την επιβάλλει, για την πραγμάτωση ή μη πραγμάτωση μιας πράξεως. Αντιθέτως, μια δευτερογενής απαίτηση είναι μια απαίτηση για την τήρηση της προθεσμίας προς εκτέλεση της πρωτογενούς απαιτήσεως.

107. Το άρθρο 21 προβλέπει ότι η εγγύηση αποδεσμεύεται ευθύς ως παρασχεθεί η απόδειξη ότι έχουν τηρηθεί οι πρωτογενείς, δευτερογενείς και τριτογενείς απαιτήσεις. Το άρθρο 23, το οποίο αφορά την περίπτωση όπου έχουν πληρωθεί μόνο οι πρωτογενείς απαιτήσεις, έχει ως εξής:

«1. Εφόσον προσκομίζεται η σχετική απόδειξη, μέσα στην προθεσμία που προβλέπεται για το σκοπό αυτό, ότι έχουν τηρηθεί όλες οι πρωτογενείς απαιτήσεις και όταν δεν έχει τηρηθεί η δευτερογενής, η εγγύηση αποδεσμεύεται μερικά και καταπίπτει το υπόλοιπο της εγγύησης. Κινείται αμέσως η διαδικασία του άρθρου 29 για την ανάκτηση του ποσού που έχει καταπέσει.

2. Το ποσό της εγγύησης που αποδεσμεύεται είναι: η εγγύηση που καλύπτει το σχετικό μέρος του υπό εγγύηση ποσού, μειωμένο κατά

α) 15 %·

β) — 10 % του ποσού που υπολείπεται μετά τη μείωση κατά 15 % για κάθε ημέρα κατά την οποία:

— έχει σημειωθεί υπέρβαση μέγιστης προθεσμίας ίσης ή κατώτερης από 40 ημέρες,

79 — ΕΕ L 205, σ. 5.

80 — Πρώτη αιτιολογική σκέψη.

— δεν έχει τηρηθεί ελάχιστη προθεσμία ίση ή κατώτερη με 40 ημέρες,

— 5 % του ποσού που υπολείπεται μετά τη μείωση κατά 15 % για κάθε ημέρα κατά την οποία:

— έχει σημειωθεί υπέρβαση μέγιστης προθεσμίας 41 έως 80 ημερών,

— δεν έχει τηρηθεί ελάχιστη προθεσμία 41 έως 80 ημερών,

— 2 % του ποσού του υπολείπεται μετά τη μείωση κατά 15 % για κάθε ημέρα κατά την οποία:

— έχει σημειωθεί υπέρβαση μέγιστης προθεσμίας ίσης ή ανώτερης από 81 ημέρες,

— δεν έχει τηρηθεί ελάχιστη προθεσμία ίση ή ανώτερη από 81 ημέρες.»

108. Σύμφωνα με το άρθρο 29, όταν η αρμόδια αρχή είναι σε γνώση των στοιχείων που συνεπάγονται την κατάπτωση, εν όλω ή εν μέρει, της εγγύησης, ζητά, χωρίς καθυστέρηση, από τον ενδιαφερόμενο, την πληρωμή του ποσού της εγγύησης που έχει καταπέσει. Η πληρωμή αυτή πρέπει να πραγματοποιηθεί εντός προθεσμίας 30 ημερών, υπολογιζομένων από την ημέρα υποβολής της αιτήσεως. Εφόσον δεν συμβεί αυτό, η αρμόδια αρχή οφείλει να λάβει, αμελητί, τα ανάγκαια για την είσπραξη της εγγυήσεως μέτρα.

B — *Πραγματικά περιστατικά*

109. Με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3390/90, της 26ης Νοεμβρίου 1990 [81], η Επιτροπή κίνησε τη διαδικασία ειδικής δημοπρατήσεως αριθ. 8/90 ΕΚ αναφορικά με την πώληση 1 600 000 hl αλκοολών προοριζομένων να χρησιμοποιηθούν στον τομέα των καυσίμων. Η προκήρυξη δημοπρασίας προέβλεπε ότι η εγγύηση ορθής εκτελέσεως, που είχε οριστεί στα 90 ECU ανά εκατόλιτρο, θα αποδεσμευόταν όταν ο ανάδοχος θα αποδείκνυε ότι είχε πράγματι χρησιμοποιήσει την αλκοόλη για τον επιβαλλόμενο σκοπό εντός προθεσμίας ενός έτους υπολογιζομένης από της παραλαβής εκάστης παρτίδας. Η δημοπρασία κατακυρώθηκε στην εταιρία F. Palma SpA (στο εξής: Palma), η οποία συνέστησε εγγύηση σε τραπεζικό ίδρυμα του Τορίνου (Ιταλία).

81 — Κανονισμός για την έναρξη πωλήσεως με ειδική δημοπρασία για χρησιμοποίηση στον τομέα των καυσίμων στην Κοινότητα αλκοολών οινικής προελεύσεως που βρίσκονται στην κατοχή των οργανισμών παρέμβασης (ΕΕ L 327, σ. 21).

110. Λόγω διαφόρων προβλημάτων, η Επιτροπή μείωσε, με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2710/93, της 30ής Σεπτεμβρίου 1993 [82], την ποσότητα αλκοόλης που έπρεπε να χρησιμοποιηθεί στον τομέα των καυσίμων και ακύρωσε τις δημοπρασίες τις σχετικές με τις παρτίδες αλκοόλης που δεν είχαν εισέτι παραληφθεί (δηλαδή τρεις από τις πέντε παρτίδες) [83]. Προκειμένου περί των δύο παρτίδων που είχαν ήδη παραληφθεί, η Επιτροπή παρέτεινε την προθεσμία για την πραγματική χρησιμοποίηση των προϊόντων μέχρι την 1η Οκτωβρίου 1995 [84]. Το εν λόγω κοινοτικό όργανο ενέμεινε στο ότι η εγγύηση σχετικά με αυτές τις δύο παρτίδες δεν θα μπορούσε να αποδεσμευθεί από τον οργανισμό παρεμβάσεως παρά μόνο όταν θα αποδεικνυόταν η πραγματική χρησιμοποίηση για τους καθορισμένους σκοπούς της αλκοόλης [85].

111. Στις 7 Μαρτίου 1996, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η υπέρβαση της ορισθείσας προθεσμίας μπορούσε να συνεπάγεται την κατάπτωση της εγγυήσεως χωρίς το σύνολο των αλκοολών να έχει χρησιμοποιηθεί για τους καθορισμένους σκοπούς. Με τον κανονισμό (ΕΚ) 416/96 [86], το εν λόγω κοινοτικό όργανο αποφάσισε, όπως ήταν επόμενο, να παρατείνει την προθεσμία αυτή και να καταστήσει επιεικέστερους τους κανόνες σχετικά με την κατάπτωση της εγγυήσεως, και τούτο με την ακόλουθη διατύπωση:

— κατάπτωση της εγγυήσεως κατά 15 % όσον αφορά την ποσότητα αλκοόλης που δεν χρησιμοποιήθηκε στον τομέα των καυσίμων κατά την ημερομηνία της 1ης Οκτωβρίου 1995·

— κατάπτωση της εγγυήσεως κατά 50 % του υπολοίπου όσον αφορά την ποσότητα αλκοόλης που δεν χρησιμοποιήθηκε στον τομέα των καυσίμων κατά την ημερομηνία της 30ής Ιουνίου 1996, και

— κατάπτωση του συνόλου του υπολοίπου όσον αφορά την ποσότητα αλκοόλης που δεν χρησιμοποιήθηκε στον τομέα των καυσίμων μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1996.

112. Από τις 12 Οκτωβρίου 1995, οι υπηρεσίες της Επιτροπής ζήτησαν από τον Azienda di Stato per gli Interventi nel Mercato Agricolo (κρατικό οργανισμό για τις παρεμβάσεις στη γεωργική αγορά, στο εξής: AIMA) να εισπράξει τα διάφορα τμήματα της εγγυήσεως σύμφωνα με την προβλεπόμενη από τον κανονισμό 416/96 διαδικασία. Από τη δικογραφία [87] προκύπτει ότι η Palma συστηματικώς αμφισβήτησε τα αιτήματα πληρωμής που της απευθύνονταν από τον AIMA και υπέβαλε ενώπιον των ιταλικών δικαστηρίων αίτηση λήψεως ασφαλιστικών μέτρων. Στις 30 Αυγούστου 1997, το Tribunale di Roma (Ιταλία) διέταξε την προσωρινή αναστολή καταπτώσεως της επί-

82 — Κανονισμός για ορισμένες πωλήσεις με ειδικούς διαγωνισμούς για τη χρησιμοποίηση στον τομέα των καυσίμων στην Κοινότητα οινικής αλκοόλης η οποία βρίσκεται στην κατοχή των οργανισμών παρεμβάσεως (ΕΕ L 245, σ. 131).

83 — Άρθρο 1, παράγραφος 2, και τέταρτη αιτιολογική σκέψη.

84 — Άρθρο 2.

85 — Άρθρο 3.

86 — Κανονισμός της Επιτροπής, της 7ης Μαρτίου 1996, για την τροποποίηση του κανονισμού 2710/93 (ΕΕ L 59, σ. 5).

87 — Δικόγραφο της προσφυγής (σημείο 19).

μαχης εγγυήσεως. Επί του παρόντος, η υπόθεση εκκρεμεί ενώπιον του δικάζοντος επί της ουσίας δικαστηρίου.

113. Στις 14 Ιουλίου 1997, αφού έταξε στις ιταλικές αρχές μια τελευταία προθεσμία, η Επιτροπή γνωστοποίησε ρητώς την πρόθεσή της να προβεί σε οικονομική διόρθωση 7 760 156 831 ITL, ποσό που αντιστοιχούσε στο ύψος της εγγυήσεως που έπρεπε να έχει καταπέσει στις 26 Οκτωβρίου 1999. Το όργανο συμβιβασμού απέρριψε το σχετικό αίτημα που είχε υποβληθεί από την Ιταλική Δημοκρατία, και τούτο για το λόγο ότι τελευταία δεν είχε συμμετάσχει στην προβλεπόμενη από την απόφαση 94/442 διμερή συνάντηση. Η Επιτροπή επιβεβαίωσε την προταθείσα διόρθωση με την προσβαλλομένη απόφασή της.

Γ — *Τα επιχειρήματα της Ιταλικής Δημοκρατίας*

114. Η Ιταλική Δημοκρατία αμφισβητεί την επιβληθείσα από την Επιτροπή διόρθωση. Υποστηρίζει ότι η καθυστέρηση που σημειώθηκε όσον αφορά την κατάπτωση της επίμαχης εγγυήσεως οφείλεται στην συμπεριφορά της Palma η οποία συστηματικώς αμφισβητούσε τις αιτήσεις καταβολής του AIMA και προσέφυγε αρκετές φορές ενώπιον της δικαιοσύνης. Η προσφεύγουσα υπενθυμίζει επίσης ότι, με έγγραφα της 3ης Ιουνίου και της 20ής Νοεμβρίου 1996, η Palma απευθύνθηκε απευθείας στην Επιτροπή ζητώντας την άδεια να καταστρέψει τις ποσότητες αλκοόλης που δεν είχαν χρησιμοποιηθεί στον τομέα των καυσίμων.

115. Εν πάση περιπτώσει, η τυχόν καταλογιστέα στον AIMA καθυστέρηση ουδεμία έχει επίπτωση στην ανάκτηση των επιμάχων ποσών εφόσον, στις 30 Αυγούστου 1997, το Tribunale di Roma διέταξε την αναστολή καταπτώσεως της εγγυήσεως. Όπως είναι προφανές, το γεγονός αυτό δεν μπορεί να καταλογιστεί στις ιταλικές αρχές.

Δ — *Εκτίμηση*

116. Τα βασικά γεγονότα δεν αμφισβητούνται από τους διαδίκους. Είναι δεδομένο ότι η Palma δεν απέδειξε ότι όντως χρησιμοποίησε τα οικεία προϊόντα στον τομέα των καυσίμων και ότι οι ιταλικές αρχές όφειλαν να έχουν προβεί στην ανάκτηση των εγγυηθέντων ποσών. Το μόνο πρόβλημα που τίθεται έχει σχέση με το ζήτημα εάν οι ιταλικές αρχές καθυστέρησαν υπαιτίως όσον αφορά τη διαδικασία καταπτώσεως της επίμαχης εγγυήσεως.

117. Όπως έχω προείπει [88], το άρθρο 29 του κανονισμού 2220/85 δεν επιβάλει καμιά συγκεκριμένη προθεσμία όσον αφορά την ανάκτηση των εγγυηθέντων ποσών. Η σιγή αυτή δεν σημαίνει ωστόσο ότι η κίνηση της διαδικασίας ανακτήσεως έχει αφεθεί εντελώς στη διακριτική ευχέρεια των εθνικών αρχών. Πράγματι, το άρθρο 29 ορίζει ότι, όταν η αρμόδια αρχή είναι σε γνώση των στοιχείων που συνεπάγονται την κατάπτωση της εγγυήσεως στο σύνολό της ή εν μέρει ζητεί «χωρίς καθυστέρηση» την καταβολή του ποσού από τον ενδιαφερόμενο. Ομοίως,

88 — Σημείο 108 των παρουσών προτάσεων.

εάν η καταβολή αυτή δεν γίνει εντός 30 ημερών από την υποβολή της σχετικής αίτησης, η αρμόδια αρχή οφείλει να λάβει «χωρίς καθυστέρηση» τα αναγκαία για την είσπραξη της εγγυήσεως μέτρα.

118. Σύμφωνα με τη συνήθη χρήση των λέξεων, η έκφραση «χωρίς καθυστέρηση» χρησιμοποιείται ως συνώνυμο του επιρρήματος «ταχέως» [89]. Τούτο σημαίνει ότι οι εθνικές αρχές οφείλουν να προβούν εντός συντόμου διαστήματος στην είσπραξη του εγγυηθέντος ποσού ευθύς ως λάβουν γνώση των στοιχείων που συνεπάγονται την κατάπτωση της εγγυήσεως. Η ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνεται από τις λοιπές διατάξεις του κανονισμού 2220/85. Πράγματι, υπενθυμίζω ότι, στις περιπτώσεις όπου τηρούνται μόνο οι κύριες επιταγές μιας υποχρεώσεως, το άρθρο 23 προβλέπει μερική αποδέσμευση της εγγυήσεως και, συνακολούθως, μερική κατάπτωση του ποσού της. Για το τμήμα που έχει καταπέσει υπέρ των εθνικών αρχών, το άρθρο 23 διευκρινίζει ότι η προβλεπόμενη από το άρθρο 29 διαδικασία ανακτήσεως πρέπει να κινηθεί «αμέσως». Εξ αυτού προκύπτει ότι, όταν οι εθνικές αρχές πληροφορηθούν ότι η εγγύηση έχει καταπέσει (εξ ολοκλήρου ή μερικώς), οφείλουν να επιδείξουν ιδιαίτερη επιμέλεια, κινώντας ταχέως, και δη αμέσως, τη διαδικασία εισπράξεως.

119. Υπό το φως ακριβώς των στοιχείων αυτών, επιβάλλεται να εξεταστεί το ζήτημα εάν οι ιταλικές αρχές καθυστέρησαν υπαιτίως όσον αφορά την κίνηση της διαδικασίας εισπράξεως της επίμαχης εγγυήσεως.

120. Όσον αφορά το πρώτο τμήμα της εγγυήσεως (15 %), η καθορισθείσα με τον κανονισμό 416/96 προθεσμία εξέπνευσε την 1η Οκτωβρίου 1995. Επομένως, ύστερα από την ημερομηνία αυτή, ο AIMA όφειλε να καλέσει ταχέως (και δη αμέσως) την εταιρία να καταβάλει το αντίστοιχο ποσό εντός τριάντα ημερών. Όμως, από τη δικογραφία προκύπτει [90] ότι ο AIMA απηύθυνε το πρώτο αίτημά του καταβολής στις 23 Απριλίου 1996, δηλαδή περίπου επτά μήνες ύστερα από την εκπνοή της κανονικής προθεσμίας. Αφού επανέλαβε το αίτημά του, ο AIMA ζήτησε από τον εγγυηθέντα οργανισμό να καταβάλει το εγγυηθέν ποσό στις 16 Ιανουαρίου 1997, δηλαδή 15 και πλέον μήνες ύστερα από την εκπνοή της σχετικής προθεσμίας.

121. Όσον αφορά το δεύτερο τμήμα της εγγυήσεως (50 %), η ορισθείσα με τον κανονισμό 416/96 προθεσμία εξέπνευσε στις 30 Ιουνίου 1996. Επομένως, ο AIMA όφειλε να καλέσει ταχέως (π.χ. εντός 15 ημερών) την εταιρία να καταβάλει το ποσό εντός 30 ημερών (π.χ. στις 15 Αυγούστου 1996). Όπως, όμως, προκύπτει από τη δικογραφία [91], ο AIMA απηύθυνε το πρώτο του αίτημα καταβολής στις 3 Δεκεμβρίου 1996, δηλαδή πέντε και πλέον μήνες ύστερα από την εκπνοή της κανονικής προθεσμίας. Ομοίως, ο AIMA ζήτησε από τον φορέα που είχε εγγυηθεί να καταβάλει το εγγυηθέν ποσό στις 16 Ιανουαρίου 1997, δηλαδή έξι και

89 — Βλ. *Le Petit Robert*, λεξικό της γαλλικής γλώσσας, Παρίσι, εκδόσεις Dictionnaires Le Robert, 1999.

90 — Δικόγραφο της προσφυγής (σημείο 19).

91 — Δικόγραφο της προσφυγής (σημείο 19) και υπόμνημα αντικρούσεως (σημείο 57).

πλέον μήνες ύστερα από την εκπνοή της προθεσμίας.

122. Όσον αφορά το υπόλοιπο της εγγυήσεως, οι σχετικές προθεσμίες είναι σαφώς βραχύτερες. Ενώ η προθεσμία που έχει ορισθεί με τον κανονισμό 416/96 εξέπνευσε στις 31 Δεκεμβρίου 1996, ο AIMA απηύθυνε το αίτημά του καταβολής στις 29 Ιανουαρίου 1997 και το αίτημά του εισπράξεως στις 7 Μαρτίου 1997 [92].

123. Η γνώμη μου είναι ότι από τα διάφορα προσκομισθέντα στοιχεία προκύπτει ότι, όσον αφορά τα δύο πρώτα τμήματα της εγγυήσεως, ο AIMA δεν επέδειξε την απαιτούμενη επιμέλεια ως προς την κίνηση της διαδικασίας εισπράξεως. Όποια κι αν είναι η ορθή ερμηνεία του άρθρου 29 του κανονισμού 2220/85 («ταχεία» ή «άμεση» διαδικασία), δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η αρμόδια αρχή προέβη χωρίς καθυστέρηση στα αναγκαία μέτρα ευθύς ως έλαβε γνώση των στοιχείων που συνεπάγονταν την κατάπτωση της εγγυήσεως.

124. Αντίθετα προς όσα υποστηρίζει η Ιταλική Δημοκρατία, η σημειωθείσα καθυστέρηση δεν είναι αποκλειστικώς καταλογιστέα στην Palma. Βεβαίως, από τα στοιχεία της δικογραφίας καταφαίνεται ότι η Palma αμφισβήτησε τα αιτήματα καταβολής που είχαν απευθυνθεί από τον AIMA και προσέφυγε στη δικαιοσύνη με σκοπό να πετύχει την αναστολή της εισπράξεως της εγγυήσεως. Ωστόσο, αυτά τα διάφορα διαβήματα έγιναν ύστερα από την κίνηση της διαδικασίας εισπράξεως και, επομένως, δεν μπορούν να δικαιολογήσουν την καθυστέρηση που σημειώθηκε μεταξύ του χρόνου καταπτώσεως εγγυήσεως και του χρόνου κατά τον οποίο ο AIMA πράγματι κίνησε τη διαδικασία εισπράξεως. Ομοίως, το γεγονός ότι το Tribunale di Roma διέταξε την αναστολή εισπράξεως της εγγυήσεως δεν μπορεί να δικαιολογήσει την αρχική καθυστέρηση των ιταλικών αρχών στην κίνηση της σχετικής διαδικασίας. Εξάλλου, θεωρώ ότι αυτή η εθνική διαδικασία ουδεμία είχε επίπτωση στην παρούσα διαφορά εφόσον, και στην περίπτωση κατά την οποία η απόφαση του δικάσαντος κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων δικαστηρίου θα εξαφανιστεί από το δικαστήριο επί της ουσίας, οι ιταλικές αρχές θα μπορούν να εισπράξουν το ποσό της εγγυήσεως και να αντισταθμίσουν την προκύπτουσα από την προσβαλλόμενη απόφαση απώλεια.

125. Κατά συνέπεια, προτείνω στο Δικαστήριο να απορρίψει τον προβληθέντα από την Ιταλική Δημοκρατία λόγο.

92 — Δικόγραφο της προσφυγής (σημείο 19) και υπόμνημα αντικρούσεως (σημείο 57).

V — Δικαστικά έξοδα

126. Σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή έχει ζητήσει την καταδίκη της Ιταλικής Δημοκρατίας και η τελευταία ηττήθηκε, πρέπει αυτή να καταδικασθεί στα δικαστικά έξοδα.

VI — Πρόταση

127. Ενόψει των ανωτέρω θεωρήσεων, προτείνω, όπως είναι επόμενο, στο Δικαστήριο:

«1) Να απορρίψει την προσφυγή.

2) Να καταδικάσει την Ιταλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.»